

Nam nie było wszystko jedno...

Wrocław 2025

***Gaudeamus igitur** (łac. „Radujmy się więc”) – studencka pieśń śpiewana obecnie w czasie uroczystości akademickich. Powstała w XIII lub XIV stuleciu, w środowisku uniwersytetu w Heidelbergu lub Sorbony. Według swego gatunku Gaudeamus to pieśń pohulankowa wagantów, wśród których byli również studenci. W ciągu wieków pieśń przekazywano ustnie, toteż istnieje wiele jej wersji. Melodia pochodzi z 1717 roku i oparta jest na pieśni Johanna Christiana Günthera Brüder, lasst uns lustig sein („Bracia, weselmy się”). Motyw Gaudeamus igitur słychać na końcu Uroczystej Uwertury Akademickiej Johannesa Brahmsa, który w ten sposób chciał okazać wdzięczność Senatowi Uniwersytetu Wrocławskiego, z rąk którego w 1879 roku otrzymał doktorat honoris causa.*

Gaudeamus igitur,
Iuvenes dum sumus,
Gaudeamus igitur,
Iuvenes dum sumus,
Post jucundam juventutem,
Post molestam senectutem,
Nos habebit humus,
Nos habebit humus.
Vivat Academia,
Vivant Professores,
Vivat Academia,
Vivant Professores,
Vivat membrum quodlibet,
Vivant membra quaelibet,
Semper sint in flore,
Semper sint in flore!

Zostań Darczyńcą oddziału, wpłacając dobrowolną kwotę
na cele statutowe Fundacji
na konto 33114010100000463282001002 (mBank S.A.)
Oddział Wrocławski Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej
Ruchu Studenckiego im. Wiesława Klimczaka

75 lat temu...

16 kwietnia 1950 roku obradujący w Auli Politechniki Warszawskiej Kongres Studentów Polskich powołał do życia Zrzeszenie Studentów Polskich, organizację o charakterze samopomocowym, której siła oddziaływania na polską rzeczywistość trwa do dzisiaj. Kongres nazwany został I Kongresem ZSP i odbywał się 17 i 18 kwietnia, a oprócz Politechniki Warszawskiej głównym miejscem obrad był Klub Studencki „Medyk” w Warszawie. Tam właśnie obrady przyniosły program i statut organizacji, zostały także wybrane pierwsze władze ZSP.

Janusz Krason

Nam nie było wszystko jedno

Nam nie było wszystko jedno – to motto towarzyszyło uczestnikom obchodów 75 rocznicy powstania ZSP podczas uroczystości 17 kwietnia w Warszawie. W historycznym miejscu, w Auli Politechniki Warszawskiej, w miejscu, gdzie 75 lat temu powołano do życia Zrzeszenie, stawilo się blisko tysiąc osób, byłych członków i działaczy ZSP i SZSP. Choć dla zdecydowanej większości przybyłych, czas studiów i organizacyjnej aktywności minął kilkadziesiąt lat temu, tego popołudnia i wieczoru emocje, nastroje i energia były bliskie tym z czasów studenckich.

Impreza rozpoczęła się na placu przed Politechniką spektaklem ulicznym teatru KTO z Krakowa. Przemówienia i wystąpienia wspomnieniowe, wygłoszone podczas Uroczystej Gali Jubileuszowej przez Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego, Marszałka Włodka Czarzastego, Ministra Nauki Marcina Kulaskę, Jego Magnificencji Rektora PW prof. Krzysztofa Zaremby, oraz Krzysztofa Szamałkę, w pięknie zaaranżowanej na potrzeby uroczystości auli, przeniosły nas w czasy studenckiej młodości. Przywołały wspomnienia i przyjazne uczucia przynależności do zrzeszeniowej wspólnoty. Uroczystość zwieńczył koncert. Wystąpili na nim znakomici artyści, muzycy i wokaliści związani z ruchem studenckim. Laureaci studenckich festiwali, którzy swoją karierę zaczynali w klubach studenckich, min: Maryla Rodowicz, Jerzy Filar, Mela Koteluk, Jaga Wrońska, Sławomir Przybył, Robert Chojnacki. Podczas koncertu wykonane były również utwory wielkich, nieżyjących osobowości piosenki poetyckiej, między innymi: Ewy Demarczyk, Marka Grechuty i Wojciecha Młynarskiego.

Zrzeszenie Studentów Polskich, a także SZSP w swoim okresie działania, były fenomenem społecznym i kulturowym stworzonym przez młodzież akademicką wszystkich polskich uczelni. Demokratyczny charakter ZSP odróżniał pozytywnie tę organizację od innych wówczas działających w Polsce. Członkowie ZSP oraz SZSP odgrywali ważną rolę w akademickim życiu samopomocowym (bratniackim), kulturalnym, samorządowym, turystycznym, sportowym i naukowym. Członkowie ZSP i SZSP nabywali w pracy organizacyjnej umiejętności, które następnie wykorzystywali w pracy na rzecz rozwoju polityczno-gospodarczego Polski.

Bez wątpienia, także nasz wrocławski ruch studencki odegrał sporą, choć dziś częściowo zapomnianą, pomijaną i niedocenianą rolę w rozwoju Wrocławia i Dolnego Śląska. Dziedzictwo które przypominamy dotyczy zarówno środowiska akademickiego, w tym rozwoju uczelni wyższych i nauki, jak również życia społeczno - politycznego i przemian ustrojowych, rozwoju gospodarki i potencjału Dolnego Śląska, a także dorobku kultury, turystyki i samorządności, po tolerancję i otwartość na innowacje i postęp.

Podjmując decyzję o obchodach 75 lecia, także we Wrocławiu, jednym z powodów było właśnie przypomnienie i podkreślenie tego niekwestionowanego dorobku ruchu studenckiego i jego roli w kształtowaniu obywatelskich postaw, poglądów i wzorców w ostatnich 75 latach historii naszej ojczyzny.

Tak jak 75 czy 50 lat temu nie było nam wszystko jedno. Tak jak, w czasie studiów, poza nauką szukaliśmy zaangażowania i spełnienia się w szerszej roli społecznej, tak i potem w pracy zawodowej nie pozostawaliśmy bierni. Nie było i nie jest nam wszystko jedno. Bez względu gdzie umiejscowił nas los, bez względu czym się paramy nie jesteśmy obojętni. Z jednej strony po prostu tacy jesteśmy, z drugiej sporo, ja na pewno wiele, zawdzięczamy tej właśnie studenckiej aktywności.

Nie wiem, czy jestem w stanie przywołać w pamięci inny okres mojego dorosłego życia, który wywarł tak duże piętno na mnie. Choć przyszło mi działać w SZSP, w drugiej połowie lat 70 tych, w latach, które zwiastowały przełom i konieczność transformacji, choć spieraaliśmy się wtedy w wielu zasadniczych kwestiach, a wybory których dokonywaliśmy i drogi którymi poszliśmy później w życiu mogły się różnić, to jedno pozostało niezmiennie – wzajemna życzliwość, serdeczność i sympatia wobec tych wszystkich, których dotknęła zrzeszeniowa przygoda oraz brak obojętności wobec otaczającej nas rzeczywistości.

Wszystkich nas łączy środowisko akademickie, szacunek dla wiedzy i nauki, wiara w postęp i pragnienie rozwoju, a także zaangażowanie w sprawy społeczne oraz bezinteresowność. Każdy z nas, rozpoczynając studia, zdobywając wiedzę i ucząc się zawodu, kształtował swoją postawę i umiejętności organizacyjne w pracy społecznej. Czyż nie jest prawdą, że np. studencki ruch naukowy, tak bardzo rozwinięty na wrocławskich uczelniach, był fundamentem późniejszych karier dla wielu wybitnych uczonych i badaczy, którzy w kołach naukowych, poza pogłębianiem wiedzy, nabywali doświadczeń praktycznych, owocujących potem w pracy zawodowej osiągnięciami naukowymi, wyborem na funkcje dziekana i rektora, albo obejmowaniem stanowiska prezesa, dyrektora lub menadżera w firmie, instytucji czy organizacji?

Demokratyczny charakter ZSP i SZSP sprawiał, że osiągnięcie celu wiązało się koniecznością poddania się weryfikacji w tajnym głosowaniu. Każdy wybór wymagał kampanii wyborczej, umiejętności przekonania koleżanek i kolegów do siebie, do swoich racji, poglądów i pomysłów. Wybór na szefa rady wydziałowej, szefa koła naukowego, czy klubu studenckiego był rywalizacją, walką o każdy głos i miał demokratyczny charakter. Zanim zakorzeniły się w Polsce demokratyczne procedury wyborcze mieliśmy w tym względzie ogromne doświadczenia, które nam pomogły w późniejszej zawodowej, społecznej lub politycznej działalności w wyborach na radnych, posłów i przeróżnych przedstawicieli w instytucjach i organizacjach. Tam gdzie odbywają się tajne wybory personalne zawsze jest wygrany i przegrany, stąd kolejną cechą jaką wynieśliśmy z ruchu studenckiego jest umiejętność pogodzenia się z demokratycznym wyborem i szacunek dla demokracji.

Od początku, już od tzw. bratniej pomocy, niezwykle istotną działalnością organizacji studenckiej były kwestie ekonomiczne, pomoc koleżeńska, wspieranie mniej zamożnych i pomoc materialna. Nie sposób wymienić wszystkich działań, warto wspomnieć chociażby Studencką Spółdzielnię Pracy „Robot” i późniejszy „Student Serwis”, czy Komisje Ekonomiczne działające na wszystkich szczeblach instancji ZSP i SZSP.

Nauką samorządności, bez wątpienia, były Rady Mieszkańców - samorządy w domach studenckich, w których zasiadali przedstawiciele wybierani przez wszystkich mieszkańców akademika, a kompetencje jakimi dysponowały, nawet dzisiaj byłyby uznawane za awangardowe. W akademikach rozwijały działalność radiowęzły studenckie, w tym chociażby prężne Akademickie Radio Wrocław, powstawały Dyskusyjne Kluby Filmowe itp.

Wrocławskie środowisko akademickie, od zawsze, było liderem w zakresie działalności turystycznej. Dzięki staraniom Miki Anioł i Krzysztofa Nowaka ukazały się, wydane przez nasz wrocławski oddział Fundacji, dwa kilkusetstronicowe tomy wspomnień – „Tak Było” z działalności „turystów” opisujące fantastyczne zdarzenia, rajdy i imprezy, poczynając od Almatu, poprzez Akademicki Klub Turystyczny, Sekcję Grotolazów AKT, Akademicki Klub Żeglarski, po Akademicki Klub Narciarski, Akademicki Klub Jeździecki i Klub Pilotów Zagranicznych. W drugim tomie znajduje się też mały rozdział poświęcony kulturze studenckiej.

To właśnie kultura studencka zapisała w historii minionych 75 lat, bodaj największe dziedzictwo. Poczynając od lat pięćdziesiątych, przez wszystkie kolejne dziesięciolecia była niekwestionowanym liderem niezależności, często wytyczając awangardowe kierunki, będąc jednocześnie alternatywą wobec głównego państwowego nurtu. Wrocław obok Warszawy i Krakowa był miejscem wielkich, niepowtarzalnych zdarzeń i imprez kulturalnych, które zapisały się w polskiej kulturze na zawsze, choć ciągle brakuje pożądaných opracowań i źródeł dokumentujących ten fenomen.

Wśród wielu, nieodzownym do wymienienia jest Teatr Kalambur, Kawiarenka Artystyczna pod Kalamburem i Ośrodek Teatru Otwartego. Piotr Jakub Fereński, we wstępie do pięknego albumu dotyczącego Kawiarenki pod Kalamburem, wydanego w 2022 r., opisał Kalambur – jako zagadkę życia, czyli rzecz o formie sztuki i egzystencji. Bardzo trafnie, bo Kalambur to legenda teatru studenckiego, cudowne i zjawiskowe miejsce spotkań. Kalambur to charyzmatyczna postać Bogusia Litwińca i dziesiątki wspaniałych postaci: twórców, animatorów, artystów, intelektualistów i bywalców nadających temu miejscu szczególności.

We Wrocławiu na teatry studenckie była moda, stąd było ich sporo. Trwały dłużej bądź krócej, różniąc się stylem, formą i repertuarem. Teatrowi pantomimy Gest i teatrowi Nawias, udało się przebić na profesjonalne sceny, inne działały w klubach studenckich i akademikach. Pamiętam ciekawe spektakle teatru A czy teatru TUBB działających na mojej uczelni.

Jazz nad Odrą, Międzynarodowy Festiwal Teatru Otwartego, Festiwal Piosenki Turystycznej w Szklarskiej Porębie, Festiwal Akademicki Konfrontacje Twórcze FAKT w Bolesławcu, Dni Muzyki Starych Mistrzów, to przykłady studenckich wydarzeń, które wychodziły z ofertą zdecydowanie szerzej, poza akademickie środowisko, zyskując uznanie i wielopokoleniową publiczność.

Swoistą kwintesencją studenckiego życia, niepowtarzalnym miejscem były kluby studenckie: Pamiętam Simplex na Akademii Ekonomicznej, Teki na Politechnice, Bliźniak na Akademii Medycznej i Katakumby na Akademii Rolniczej. Na moim Uniwersytecie Index. Wiem, że studenci uniwersytetu tworzyli też kluby: U Longina i Pod Papugami. Nie byłoby na miejscu, Wam bywalcom tych klubów, opowiadać co się tam działo, bowiem każde zdarzenie, każdy wieczór był inny, wyjątkowy. Wypada jednak skwitować, że kluby studenckie były we Wrocławiu i całej Polsce kuźnią przyszłych wielkich karier dla wielu muzyków, animatorów i twórców. Nie wymieniam nazwisk, aby nikogo nie pominąć, kto do korzeni studenckiej kultury się przyznaje, ale także dlatego, aby nikogo nie urazić, kto zaczynał w klubie studenckim, ale tych korzeni nie dostrzega.

Wrocławska kultura studencka to także, a może przede wszystkim – Akademickie Centrum Kultury Pałacyk. Miejsce kultowe, z niepowtarzalną atmosferą i niezapomnianymi wydarzeniami. O Pałacyku powstało już nieco publikacji, przypominających jego historię, opisujących ludzi, którzy go tworzyli i nadawali niezwykłości, opowiadających o wydarzeniach i imprezach. Pałacyk przez dziesięciolecia był wrocławskim sercem studenckiej kultury, siedzibą władz organizacji, centralą Almaturu i SSP Robot. Był rozpoznawalny nie tylko wśród braci akademickiej, ale także przez mieszkańców naszego miasta. ACK było zawsze lubianym i akceptowanym przez wrocławian, urokliwym architektoniczne pałacykiem, studenckim klubem w centrum Wrocławia. Niestety, sprzedany prywatnym właścicielom podupadł i zmienił całkowicie swój charakter odchodząc powoli w zapomnienie. Władze Wrocławia odkupiły obiekt i wiemy, że trwają prace koncepcyjne w Urzędzie Miasta o jego nowym zagospodarowaniu. Warto rozważyć, czy wśród funkcji, które miałby Pałacyk wypełniać, nie powinno się uwzględnić, choćby częściowo, roli jaką przez dziesiątki lat odgrywał np. lokując w nim muzeum, lub izbę historii ruchu studenckiego i wrocławskiej kultury studenckiej.

Od początku lat dwutysięcznych tradycję zrzeszeniowej aktywności kontynuuje stowarzyszenie Ordynacka, które jest współorganizatorem naszych dzisiejszych uroczystości, oraz Fundacja Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego. Od trzech lat działa we Wrocławiu Oddział Fundacji, którego mam zaszczyt być prezesem. W zarządzie Oddziału pracujemy wspólnie z Miką Anioł, Krzysztofem Nowakiem i Jarkiem Kłosowskim. Przewodniczącym Rady Fundacji Oddziału jest Józef Dudziak.

Tak jak podczas studiów nie było nam wszystko jedno, tak i teraz nie jest nam wszystko jedno. Chcemy w działaniach Fundacji ocalić od zapomnienia to wszystko co można ocalić i przypomnieć z bogatej historii wrocławskiego ZSP i SZSP, zwłaszcza to, co w efekcie wiatrów historii i polskiej transformacji zostało rozproszone, czasami niesłusznie zdeprecjonowane lub pominięte, a nie powinno, bowiem jest wspólnym, unikalnym dorobkiem społecznym i kulturowym w historii współczesnej Wrocławia i Dolnego Śląska.

Na koniec zwracam się do Was Koleżanki i Koledzy z propozycją, abyśmy w 75 rocznicę powstania ZSP ufundowali tablicę upamiętniającą Zrzeszenie i umieścili ją w kultowym dla naszego środowiska miejscu tj. na ścianie budynku Pałacyku przylegającej do ulicy Kościuszki. W tej kwestii, zapewniam, że mamy przychyłność Pana Prezydenta Sutryka.

Dziękuję tym wszystkim, którzy wsparli i pomogli przygotować dzisiejsze obchody.

Jan Ogiński

Nasza „Ordynacka”

Z ogromnym wzruszeniem i dumą stoję dziś przed Wami, by wspólnie uczcić niezwykle jubileusz 75-lecia powstania Zrzeszenia Studentów Polskich. To nie tylko okazja do świętowania, ale także moment refleksji nad tym, jak ogromną rolę odegrały kolejne pokolenia studentów członków ZSP w kształtowaniu historii, społeczeństwa i kultury naszego kraju.

Spotykamy się dziś w niezwykle ważnym momencie. To nie tylko piękna rocznica. To świadectwo ciągłości, siły i niezwyklej zdolności do odradzania się oraz dostosowywania do zmieniających się czasów. To dowód na to, że idea wspólnoty studenckiej silnej, zaangażowanej i odpowiedzialnej wytrzymuje próby czasu.

Od 1950 roku ZSP było przestrzenią, w której kształtowały się postawy obywatelskie, rozwijały się talenty, rodziły się przyjaźnie, a często i pierwsze idee przyszłych politycznych liderów Polski. Przez dziesięciolecia ZSP tworzyło środowisko, które nie tylko wspierało studentów i środowisko akademickie, ale też aktywnie uczestniczyło w życiu społecznym, kulturalnym, naukowym i akademickim naszego kraju.

Ruch studencki to znacznie więcej niż organizacje, zebrania i wydarzenia. To przede wszystkim patrioti Polski, patrioti Wrocławia. To ludzie pełni pasji, odwagi i wiary w zmiany. To Ci, którzy nie bali się podważać status quo, zadawać trudne pytania, stawiać nowe wyzwania i budować mosty między pokoleniami.

Ruch studencki to również przykład skutecznego wprowadzania w życie takich szlachetnych idei jak bratnia pomoc. Pomoc materialna i naukowa niesiona kolegom przez kolegów.

Przez 75 lat ZSP było świadkiem, a często i inicjatorem przełomowych wydarzeń. Od walki o wolność słowa, przez obronę praw człowieka, po działania na rzecz równości, klimatu, edukacji czy sprawiedliwości społecznej. Studenci zawsze byli głosem sumienia społeczeństwa, nawet wtedy, gdy było to niewygodne czy niebezpieczne.

Były to czasy pełne wyzwań politycznych, społecznych, ekonomicznych. Ale niezależnie od epoki, Zrzeszenie potrafiło być blisko studentów. Potrafiło odpowiadać na ich potrzeby, dawać im głos i co najważniejsze, uczyć ich, jak z tego głosu mądrze korzystać.

Nie bójmy się tego powiedzieć: członkowie ZSP i SZSP to *crème de la crème* polskiej kultury, nauki, gospodarki i polityki.

Nie sposób nie wspomnieć o ogromnym wkładzie ZSP w rozwój kultury i turystyki studenckiej, że wspomnę Juwenalia, kabarety, kluby studenckie, życie akademickie pełne energii, inicjatyw i pomysłów, turystyczne rajdy wzdłuż i w szerz całej Polski. ZSP było i jest kuźnią społeczników, artystów, organizatorów, ale też ludzi, którzy po prostu chcą działać dla innych i razem z innymi.

Stojąc dziś przed Wami z okazji 75-lecia powstania Zrzeszenia Studentów Polskich, czuję ogromny zaszczyt ale i odpowiedzialność. Bo mówimy nie tylko o historii ogólnopolskiego ruchu studenckiego. Mówimy też o szczególnym miejscu, które dla tej historii miało znaczenie fundamentalne, o Wrocławiu.

To właśnie tutaj, na powojennych gruzach, kiedy wszystko trzeba było budować od nowa, nie tylko mury, ale też polskiego ducha, pojawili się młodzi ludzie z energią, nadzieją i potrzebą działania. Wrocław stał się symbolem odbudowy i budowy nowego życia. Stał się symbolem młodości. A Zrzeszenie Studentów Polskich od początku było tej energii naturalnym źródłem.

Wrocławskie ZSP zawsze miało swój charakter, trochę zuchwałe, trochę buntownicze, ale przede wszystkim, twórcze. Potrafiliśmy łączyć tradycję z nowoczesnością, działanie z refleksją, lokalność z perspektywą ogólnopolską.

To we Wrocławiu tętniło życie akademickie, Uniwersytet, Politechnika, Akademia Medyczna, Akademia Rolnicza, Akademia Ekonomiczna... setki, tysiące studentów, z których wielu właśnie w ZSP stawiało swoje pierwsze kroki jako organizatorzy, politycy, liderzy, twórcy kultury.

To tu narodziły się wspaniałe inicjatywy: od klubów studenckich jak kultowy Pałacyk, Index czy Hades, Jazz nad Odrą, przez Juwenalia, po działalność turystyczną, artystyczną, naukową i społeczną, która została trwały ślad w życiu miasta i kraju.

Wrocław był i jest wyjątkowy. To miasto ludzi z różnych stron, z różnych tradycji, ale z jednym wspólnym mianownikiem, pragnieniem

tworzenia czegoś nowego. I właśnie w tym duchu, w duchu powojennej odbudowy, odwagi i wyobraźni – powstało coś, co na zawsze wpisało się w historię ZSP, polskiej kultury studenckiej i miasta Wrocławia: Teatr Kalambur, Jazz nad Odrą, Akademickie Centrum Kultury Pałacyk.

To właśnie wrocławskie ZSP stworzyło przestrzeń, w której Kalambur, Jazz nad Odrą czy Pałacyk mogły się narodzić i rozkwitnąć. To była odwaga instytucjonalna – dać młodym ludziom wolność twórczą i zaufanie. Dzięki temu Wrocław stał się ogniskiem kultury alternatywnej, miejscem, gdzie studencka wyobraźnia spotykała się z najwyższymi ambicjami artystycznymi. To we wrocławskich studenckich teatrach, zespołach, kołach zainteresowań stawiali pierwsze kroki najwybitniejsi przedstawiciele polskiej i światowej kultury: aktorzy, piosenkarze, poeci, pisarze, operatorzy filmowi.

Kalambur nie był „zwykłym” teatrem studenckim. On przecierał szlaki. Eksperymentował, prowokował, mieszał formy, łamał schematy. Był miejscem spotkania sztuki, myśli i buntu. Miejscem, w którym studenci mogli mówić swoim głosem – czasem śmiesznym, czasem gorzkim, ale zawsze szczerym. Kalambur to nie tylko spektakle – to zjawisko, to styl życia, to duch, który przenikał całe środowisko. Festiwal Teatru Otwartego rozsławił Wrocław na cały świat.

Dzisiejszy jubileusz jest doskonałą okazją, by z dumą spojrzeć na nasze projekty, które wychodziły spod skrzydeł ZSP: Primus Inter Pares – Konkurs Na Najlepszego Studenta RP, Festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej (FAMA) czy Międzynarodowy Festiwal Kina Amatorskiego i Niezależnego KAN.

Warto również wymienić najmłodsze projekty ZSP we Wrocławiu: Wielka Draka dla Dzieciaka – największy studencki projekt charytatywny w Polsce, Szał Baj Najt – cykl imprez tematycznych czy Samochodowy Rajd Uliczny – emocjonująca gra miejska na terenie Wrocławia.

75-letnie Zrzeszenie Studentów Polskich wciąż żyje – w działaniach, w wartościach, w pamięci pokoleń. I to jest nasz wspólny sukces. Pokazaliśmy, że duch wspólnoty i aktywności może przetrwać wszystkie zmiany – pod warunkiem, że jest oparty na autentycznym zaangażowaniu.

Chciałbym z całego serca podziękować wszystkim, którzy tworzyli ten wrocławski rozdział naszej wspólnej opowieści. Tym, którzy działali w latach 50., 60., 70., w trudnych czasach lat 80., w dynamicznych latach 90., i wreszcie tym którzy obecnie, w studenckiej sztafecie pokoleń, kontynuują chlubne tradycje naszej organizacji w działaniu na rzecz studenckiego środowiska, Wrocławia i Polski.

Jacek Raciborski

Transformacja elit ruchu studenckiego w elity społeczeństwa polskiego: stare i nowe wzory (tezy)

1. Ruch studencki w całym okresie PRL był szczególnie drożnym kanałem rekrutacji do elit politycznych, kulturalnych, gospodarczych i naukowych.

2. Elita to zbiór jednostek, które dzięki strategicznej pozycji w kluczowych organizacjach społecznych są w stanie kształtować procesy decyzyjne regularnie i substancjalnie.

3. W III RP organizacje studenckie upadły. Częściowo ich kadrotwórcze funkcje przejęły struktury samorządu studenckiego.

4. Ruch studencki był bardzo efektywnym inkubatorem kapitału społecznego. Kapitał społeczny w najprostszym ujęciu to wpływy i powiązania jednostek oraz solidarność i lojalność grupowa, uogólnione zaufanie.

5. Ruch studencki produkował też pewną formę kapitału społecznego, która była atrybutem aktywnych jednostek.

6. Typy kompetencji nabywanych przez studenckich aktywistów:

- a) kompetencje komunikacyjne;
- b) doświadczanie częstej alternacji ról;
- c) doświadczenie menedżerskie ;
- d) wiedza o procedurach polityki i regułach zachowania się w polityce;
- e) doświadczenie konkurencyjnych wyborów w obrębie organizacji;
- f) doświadczanie konfliktów politycznych i funkcjonowania w nieprzyjnym środowisku;
- g) psychiczna odporność i trening walki politycznej;
- h) ogólna orientacja w kwestii „gustu i dobrego smaku”.

7. Wielka rola pokolenia działaczy ruchu studenckiego z lat 70. i 80. w przejściu do demokracji i gospodarki rynkowej.

8. Dlaczego pokolenie działaczy studenckich z lat 70. i 80. przedwcześnie zeszło ze sceny politycznej mimo ogromnych zasobów kapitału politycznego i ludzkiego oraz zasług w procesie konsolidacji demokracji?

Jacek Raciborski (ur. 1955) – polski socjolog, wydawca, profesor Uniwersytetu Warszawskiego.

W 1979 ukończył studia socjologiczne w ówczesnym Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego (od 2020 roku Wydział Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego). Doktoryzował się w 1985, habilitację uzyskał w 1998 na podstawie pracy pt. *Polskie wybory. Zachowania wyborcze społeczeństwa polskiego 1989–1995*. W styczniu 2013 uzyskał tytuł profesora nauk humanistycznych. Pracuje na Wydziale Socjologii Uniwersyte- tu Warszawskiego, gdzie w latach 2001–2023 pełnił funkcję kierownika Katedry Socjologii Polityki. Jest autorem lub współautorem kilkunastu książek oraz ponad 100 artykułów opublikowanych w kraju i za grani- cą. Prowadził kilka projektów badawczych finansowanych przez Komitet Badań Naukowych, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Naro- dowe Centrum Nauki. Od 2014 roku jest redaktorem naczelnym cza- sopisma naukowego (półrocznika) „Studia Socjologiczno-Polityczne. Seria Nowa”. Członek Komitetu Socjologii PAN wielu kadencji.

Do jego zainteresowań naukowych zaliczają się zagadnienia socjo- logii polityki, instytucjonalne podstawy ładu politycznego oraz teoria demokracji.

Pod jego kierunkiem stopień naukowy doktora w 2008 uzyskali m.in. Przemysław Sadura i Wojciech Rafałowski.

W 1991 roku założył Wydawnictwo Naukowe Scholar, specjalizują- ce się w literaturze z zakresu nauk politycznych, prawa, historii i socjo- logii. Pozostaje jego prezesem do chwili obecnej.

W latach studenckich był założycielem i kierownikiem klubu po- litycznego „Sigma”, działającego pod egidą Rady Uczelnianej SZSP, a następnie przewodniczącym Ogólnopolskiej Rady Młodych Pracow- ników Nauki i członkiem Komitetu Wykonawczego RN ZSP (w latach 1982–1985). Był aktywny w Klubie Otryckim, uczestniczył w budowie „Chaty Socjologa” w Bieszczadach, współzałożyciel czasopisma na- ukowego „Colloquia Communia”.

Oddział Wrocławski Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego

Komisja Historyczna Ruchu Studenckiego spełnia ważną rolę integrującą środowisko byłych członków ZSP i SZSP. Zrzeszenie Studentów Polskich było bowiem fenomenem społecznym i kulturowym stworzonym przez młodzież akademicką wszystkich polskich uczelni. Demokratyczny charakter ZSP odróżniał pozytywnie tę organizację od innych wówczas działających w Polsce. Członkowie ZSP oraz SZSP odgrywali ważną rolę w akademickim życiu samopomocowym, bratniackim, kulturalnym, samorządowym, turystycznym, sportowym i naukowym. Działacze nabywali w pracy organizacyjnej umiejętności, które następnie wykorzystywali w pracy na rzecz rozwoju polityczno-gospodarczego Polski.

Wrocławski Oddział Fundacji chce współpracować ze wszystkimi, którzy związani byli z ruchem studenckim we Wrocławiu. Naszym zamiarem jest udokumentowanie i ocalenie od zapomnienia bogatego dorobku kultury studenckiej, naszej aktywności w samorządach studenckich, kołach naukowych i klubach, aktywności turystycznej i sportowej. Zamierzamy wzbogacić Leksykon ludzi ZSP i SZSP kolejnymi biografiami z wrocławskiego środowiska akademickiego. Zamierzamy także wrócić do tradycyjnych spotkań towarzyskich – „spotkań pokoleń” – organizowanych przed laty przez wrocławską Komisję Historyczną Ruchu Studenckiego.

Rada Fundacji Oddziału Wrocławskiego

Przewodniczący Rady Fundacji

Józef Dudziak – prawnik, menedżer; absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego; sekretarz Komisji Propagandy RO ZSP we Wrocławiu i szef Studenckiej Wszechnicy Dziennikarskiej, przewodniczący ZW SZSP; dyrektor Biura Towarzystwa Miłośników Wrocławia; wiceprzewodniczący Rady Naczelnej „Ordynacka”; sekretarz Rady Nadzorczej

i dyrektor generalny KGHM PM S.A.; dyrektor Departamentu Marketingu Banku Zachodniego; dyrektor Centralnego Ośrodka Szkolenia Państwowej Inspekcji Pracy we Wrocławiu.

Członkowie

Jacek Chmielewski – ekonomista, przedsiębiorca; absolwent Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu; przewodniczący RU ZSP, wiceprzewodniczący RO ZSP we Wrocławiu, członek Rady Naczelnej ZSP; właściciel i prezes Zarządu Przedsiębiorstwa Górnictwa Odkrywkowego produkującego kruszywa; założyciel Związku Armatorów Żeglugi Śródlądowej we Wrocławiu i prezes Stowarzyszenia Teraz Odra.

Jan Harasimowicz – historyk sztuki i kultury, specjalizujący się w historii sztuki nowożytnej, sztuce renesansu i manieryzmu; profesor nauk humanistycznych, nauczyciel akademicki, związany z uczelniami we Wrocławiu i Toruniu; absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego; wiceprzewodniczący RU SZSP, przewodniczący Komisji Nauki ZW SZSP, członek Ogólnopolskiej Rady Nauk Społecznych SZSP; twórca i dyrektor Muzeum Uniwersytetu Wrocławskiego; przewodniczący Europejskiego Komitetu – redaktor naczelny *Encyklopedii Wrocławia*.

Leszek Paradowski – lekarz, profesor zwyczajny; absolwent Akademii Medycznej we Wrocławiu; przewodniczący RU ZSP i przewodniczący Komisji Nauki RO ZSP; dziekan Wydziału Lekarskiego Kształcenia Podyplomowego i rektor Akademii Medycznej we Wrocławiu; członek Prezydium Rady Naukowej przy ministrze zdrowia, prezes Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii, redaktor naczelny „Gastroenterologii Polskiej” i „Advances in Clinical & Experimental Medicine”; twórca i wieloletni prezydent Fundacji Alzheimerowskiej.

Krzysztof Pietraszkiewicz – bankowiec, ekonomista; absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Studiów Podyplomowych Szkoły Głównej Handlowej, uczestnik szkoleń menadżerskich na Kellogg School of Management Uniwersytetu Północno-Zachodniego w Illinois (USA) oraz w Letniej Międzynarodowej Szkole Bankowej w Australii; przewodniczący RU SZSP Uniwersytetu Wrocławskiego, członek KW RN SZSP i wiceprzewodniczący RN ZSP; prezes Związku Banków Polskich; uczestnik obrad „Okrągłego Stołu”; doktor honoris

causa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie; doradca wiceprezesa Rady Ministrów, dyrektor Gabinetu Ministra Członka Rady Ministrów; członek Rady Fundacji i Kapituły Godła *Teraz Polska*; od wielu lat zaangażowany w działalność społeczną, uczestnicząc we władzach organizacji pożytku publicznego, m.in. przewodniczący Rady Fundatorów Fundacji Promyk Słońca, członek Rady Programowej Fundacji Pro Progressio i Rady Fundacji Porozumienie Bez Barier.

Michał Sachanbiński – geolog specjalizujący się w fizyce minerałów oraz gemmologii, profesor zwyczajny i nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Wrocławskim i Szkołą Wyższą Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania we Wrocławiu; przewodniczący RU ZSP, sekretarz RO ZSP i wiceprzewodniczący RO ZSP we Wrocławiu, Głównej Komisji Rewizyjnej ZSP; członek wielu komitetów i towarzystw naukowych, w tym Komitetu Nauk Mineralogicznych Polskiej Akademii Nauk; przewodniczący Komitetu Nauk o Ziemi Oddziału Wrocławskiego PAN, członek założyciel Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego i Polskiego Towarzystwa Gemmologicznego; współorganizator i rektor Szkoły Wyższej Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania we Wrocławiu.

Tadeusz Szulc – zootechnik, specjalizujący się w genetycznym i środowiskowym uwarunkowaniu produkcji mleka i hodowli bydła; absolwent Wyższej Szkoły Rolniczej we Wrocławiu; przewodniczący RU ZSP, przewodniczący Komisji ds. Studiów Zaocznych RO ZSP; profesor zwyczajny, nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Przyrodniczym we Wrocławiu i doktor honoris causa tej uczelni; prorektor i rektor Akademii Rolniczej we Wrocławiu; podsekretarz i sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu RP, wiceprzewodniczący Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych przy premierze RP.

Adam Zindulski – polonista, działacz kultury i przedsiębiorca; absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego; przewodniczący Rady ZSP w Studium Nauczycielskim w Jeleniej Górze, przewodniczący RU ZSP Uniwersytetu Wrocławskiego, członek RO ZSP i członek Rady Naczelnej ZSP; dyrektor Ośrodka Kultury i Sztuki we Wrocławiu oraz dyrektor Wydziału Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu; założyciel i wieloletni prezes firmy ZINART Systemy Graficzne.

Zarząd Oddziału Fundacji

Prezes Zarządu

Janusz Krasoń – z wykształcenia geograf, z zawodu inspektor pracy; absolwent Uniwersytetu Wrocławskiego; przewodniczący RU SZSP Uniwersytetu Wrocławskiego i przewodniczący RO SZSP; poseł na Sejm RP trzech kadencji; radny RM Wrocławia; zastępca dyrektora Wydziału Młodzieży, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, wieloletni dyrektor Ośrodka Szkolenia PIP, przewodniczący Rady Nadzorczej Radia Wrocław S.A.; prezes Sekcji Siatkówki KS „Gwardia Wrocław”.

Członkowie Zarządu Oddziału Fundacji

Kazimiera (Mika) Aniol – ekonomistka; absolwentka Wyższej Szkoły Ekonomicznej we Wrocławiu; przewodnicząca Komisji Turystyki Rady Uczelnianej ZSP, przewodnicząca Koła Turystyki WSE; sekretarz Akademickiego Klubu Turystycznego we Wrocławiu; zastępca dyrektora Oddziału Biura Podróży i Turystyki Almatu; animatorka i organizatorka imprez i wydarzeń turystycznych w ramach działalności turystycznej AKT i Almatu; wieloletnia kierowniczka Działu Spraw Studenckich Akademii Rolniczej; wydawca publikacji i książek o historii turystyki studenckiej, m.in. w 2023 roku obszernej książki pod tytułem „Tak było”.

Jarosław Klosowski – ekonomista, menadżer i logistyk; absolwent Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu; wiceprzewodniczący Rady Okręgowej SZSP i pracownik Komisji Zagranicznej Rady Naczelnej ZSP; przez wiele lat pełnił kluczowe role przy realizacji nowatorskich projektów w zakresie logistyki, autor unikalnych rozwiązań w rozległych systemach dystrybucji, zajmował się także optymalizacją łańcucha dostaw i gospodarką magazynową; kierował dużymi operacjami i firmami logistycznymi kraju i zagranicą.

Krzysztof Nowak – inżynier, menadżer, a także syndyk i doradca restrukturyzacyjny; absolwent Politechniki Wrocławskiej; przewodniczący RW ZSP; wiceprzewodniczący RU ZSP Politechniki Wrocławskiej, Wiceprzewodniczący RO ZSP i dyrektor Oddziału BPiT Almatu we Wrocławiu; wiceprzewodniczący Okręgowej Komisji Rewizyjnej SZSP; dyrektor Okręgu Dolnośląskiego Polskiego Biura Podróży Orbis we Wrocławiu, dyrektor biura podróży Lufthansa City Center we Wrocławiu; inicjator powołania i pierwszy prezes Dolnośląskiej Izby Turystyki, prezes Dolnośląskiego Stowarzyszenia Syndyków.

Stowarzyszenie „Ordynacka” we Wrocławiu

Stowarzyszenie „Ordynacka” to ogólnopolska organizacja społeczna, która powstała w 2001 roku z inicjatywy byłych działaczy Zrzeszenia Studentów Polskich (ZSP) oraz Socjalistycznego Związku Studentów Polskich (SZSP). Nazwa Stowarzyszenia pochodzi od ulicy Ordynackiej w Warszawie – dawnej siedziby Rad Naczelnych ZSP i SZSP.

Celem „Ordynackiej” jest promocja idei demokracji, tolerancji, praworządności i sprawiedliwości społecznej, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, a także wspomaganie rozwoju nauki, edukacji i przedsiębiorczości. Organizacja wspiera inicjatywy służące budowaniu nowoczesnego, tolerancyjnego państwa prawa poprzez aktywny udział w debacie publicznej i politycznej.

Wrocławski oddział Stowarzyszenia „Ordynacka” działa na rzecz integracji środowisk akademickich, byłych studentów oraz liderów opinii. Organizuje spotkania, debaty, a także bierze udział w ogólnopolskich wydarzeniach organizowanych przez Stowarzyszenie.

Oddział wrocławski Stowarzyszenia „Ordynacka” aktywnie uczestniczy w życiu społecznym i akademickim miasta. Członkowie organizują panele dyskusyjne, często we współpracy z Politechniką Wrocławską, Uniwersytetami Wrocławskim, Ekonomicznym, Przyrodniczym i Medycznym oraz innymi uczelniami, jak również z lokalnymi organizacjami pozarządowymi.

Członkowie wrocławskiego Stowarzyszenia są absolwentami dolnośląskich uczelni, uczestnikami i byłymi działaczami ZSP, SZSP, AZS, STN, organizatorami uznanego w skali kraju życia studenckiego w klubach kultury, turystyki, kołach naukowych, teatrach, zespołach i agendach środowiskowych. Obecnie są zarówno uczestnikami życia akademickiego, samorządowego, instytucji kultury, gospodarki, jak i aktywnymi emerytami, co zapewnia różnorodność działalności.

Oddział wrocławski Stowarzyszenia „Ordynacka” realizuje wiele ciekawych projektów:

1. „Spotkania Pokoleń” – inicjatywa łącząca byłych działaczy studenckich z młodszym pokoleniem, podczas której omawiane są przemiany społeczne, polityczne i kulturowe w Polsce. Spotkania często mają charakter wspomnieniowo-edukacyjny.
1. „Ordynackie Forum Rozwoju” – inicjatywa służąca promocji innowacji i przedsiębiorczości w regionie Dolnego Śląska. Organizowane są warsztaty i seminaria poświęcone m.in. transformacji energetycznej, cyfryzacji czy polityce miejskiej.
2. „Ruch Studencki” – współtworzenie projektu dokumentalno-historycznego, mającego na celu przybliżenie młodemu pokoleniu historii ruchu studenckiego i jego roli w przemianach społeczno-politycznych PRL i III RP. Organizowane są wystawy, panele i publikacje, projekty wspomnieniowe i archiwalne – digitalizacja archiwów ZSP i SZSP, publikacja wspomnień dawnych działaczy, promocja historii ruchu studenckiego we Wrocławiu.
3. Współpraca z uczelniami wyższymi – Stowarzyszenie „Ordynacka” często podejmuje działania wspólnie z uczelniami, organizując konferencje, wspierając rozwój inicjatyw studenckich i działania związane z aktywnością obywatelską.

Stowarzyszenie „Ordynacka” we Wrocławiu od lat organizuje spotkania z wybitnymi przedstawicielami życia gospodarczego, społecznego, politycznego i kulturowego. Najważniejszymi z nich były wizyty Aleksandra Kwaśniewskiego, byłego prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a zarazem członka naszego Stowarzyszenia, posiadającego legitymację nr 1, i Józefa Oleksego, byłego premiera RP i marszałka Sejmu RP, również członka Stowarzyszenia. Spotykaliśmy się również z osobami reprezentującymi różne środowiska – gospodarcze, polityczne, akademickie, kulturalne, a byli to m.in.: Stanisław Ciosek – polityk, ekonomista, dyplomata, poseł, minister pracy i ambasador, Włodzimierz Czarzasty – polityk, przedsiębiorca, przewodniczący Nowej Lewicy, wicemarszałek Sejmu RP, Władysław Frasyniuk – związkowiec, przedsiębiorca, polityk, poseł, działacz opozycji demokratycznej i więzień polityczny w PRL, Andrzej Gospodarowicz – profesor, ekonomista, rektor Uniwersytetu Ekonomicznego, Robert Kwiatkowski – dziennikarz, były prezes Telewizji Polskiej, poseł na Sejm, Bogusław Litwiniec – reżyser, senator, animator wrocławskiego życia kulturalnego, twórca Teatru Kalambur, Jerzy Łaskawiec – ekspert w zakresie energetyki, prezes Zarządu Elektrowni Turów S.A. i BOT GiE S.A., Sergiusz Najar – menadżer, dyplomata, były wiceminister gospodarki,

Krzysztof Pietraszkiewicz – ekonomista, były prezes Związku Banków Polskich, Andrzej Rozenek – polityk, były poseł na Sejm, Jacek Sutryk – prezydent Wrocławia, socjolog, Tadeusz Szulc – profesor, zootechnik, rektor Akademii Rolniczej, wiceminister edukacji. Spotkania te były okazją do wymiany poglądów i dyskusji na temat wyzwań współczesnej Polski oraz inspiracją do dalszego działania społecznego i obywatelskiego.

Członkowie uczestniczą w imprezach i rajdach organizowanych przez środowisko turystyczne. Te wydarzenia sprzyjają integracji międzypokoleniowej oraz kultywowaniu tradycji wspólnego spędzania czasu w duchu aktywności i przyjaźni.

Wrocławskie środowisko Stowarzyszenia „Ordynacka” aktywnie angażowało się we współorganizację inspirujących spotkań i debat poświęconych historii teatrów studenckich i kultury akademickiej. Stowarzyszenie miało również udział w powstawaniu publikacji i książek dokumentujących rozwój teatrów studenckich oraz życie kulturalne środowisk akademickich.

Dzięki aktywności oddziałów terenowych – w tym wrocławskiego – Stowarzyszenie „Ordynacka” pełni ważną funkcję integracyjną i edukacyjną, szczególnie dla środowisk byłych i obecnych studentów. Jest przestrzenią dialogu międzypokoleniowego oraz inkubatorem inicjatyw obywatelskich. Wrocławski oddział aktywnie współtworzy lokalny krajobraz społeczno-kulturalny, wspierając zarówno inicjatywy oddolne, jak i działania instytucjonalne.

Stowarzyszenie we Wrocławiu jest ważnym uczestnikiem życia publicznego miasta. Poprzez realizację licznych projektów i inicjatyw przyczynia się do budowania świadomego, aktywnego społeczeństwa obywatelskiego. Jego działalność stanowi kontynuację wartości, które od lat kształtują polskie życie akademickie i społeczne. Działalność ta ma znaczenie nie tylko historyczne, ale i aktualne – odpowiadając na potrzeby nowoczesnej Polski i Wrocławia.

Swoją działalnością wrocławska „Ordynacka” kontynuuje tradycję aktywności studenckiej, jednak przekształca ją w nowoczesną formę działania na rzecz wspólnoty, uwzględniając wyzwania współczesności. Organizacja odgrywa rolę pomostu między pokoleniami — z jednej strony pielęgnuje wartości i doświadczenia dawnych ruchów akademickich, z drugiej – aktywizuje młodych ludzi, tworząc dla nich przestrzeń do rozwoju i zaangażowania.

Wrocławski oddział Stowarzyszenia nie tylko zachowuje dziedzictwo ideowe ZSP i SZSP, lecz także twórczo je rozwija, odpowiadając na potrzeby współczesnego społeczeństwa. Jego działalność jest przykładem, jak doświadczenie i tradycja mogą harmonijnie współgrać z nowoczesnością i innowacyjnością, przynosząc korzyść lokalnej społeczności.

Skład Komitetu Wykonawczego Dolnośląskiej Rady Okręgowej Stowarzyszenia ORDYNACKA

Jan Ogiński – przewodniczący (od 2011)
Stefan Sterc – wiceprzewodniczący
Robert Ziętkiewicz – wiceprzewodniczący
Marek Michałowski – wiceprzewodniczący
Mikołaj Świdorski – sekretarz
Bogdan Jędrówiak
Mariusz Kacała
Tomasz Tomkalski
Adam Zindulski
Piotr Zwoździak

Byli przewodniczący Dolnośląskiej Rady Okręgowej Stowarzyszenia ORDYNACKA:

2001–2005 – Józef Dudziak
2006–2010 – Jan Rymarczyk

PRZEWODNICZĄCY RADY OKRĘGOWEJ WE WROCŁAWIU

ZSP

1. Władysław Jaworski	1950–1951
2. Eugeniusz Preis	1952–1953
3. Stefan Liszkowski	1953–1955
4. Eugeniusz Michaluk	1955–1956
5. Stefan Liszkowski	1956–1958
6. Edward Pisklewicz	1959–1959
7. Tadeusz Murmiłło	1959–1960
8. Romuald Nowosad	1960–1961
9. Eugeniusz Adamczak	1961–1963
10. Jan Klamut	1963–1965
11. Andrzej Kołtek	1965–1967
12. Paweł Chocholak	1967–1969
13. Ludwik Bukowski	1969–1971
14. Stanisław Janik	1971–1971

SZSP

15. Andrzej Remiś	1972–1974
16. Kazimierz Kowal	1974–1976
17. Jerzy Rymarczyk	1976–1979
18. Józef Dudziak	1979–1981
19. Janusz Krasoń	1981–1982

ZSP

20. Bogumił Jędrówiak	1982–1984
21. Waldemar Zieliński	1984–1985
22. Marek Józefiak	1985–1986
23. Ryszard Kacała	1986–1986
24. Kinga Padzik	1986–1991
25. Rafał Sobkowicz	1991–1995
26. Stanisław Zapotoczny	1995–1999
27. Grzegorz Kondek	1999–2003
28. Remigiusz Szymański	2003–2004
29. Michał Jankowski	2004–2008
30. Violetta Ottenberg	2008–2013
31. Lucyna Kościelniak	2013–2015

Człowiek Roku 2023 Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Ruchu Studenckiego im. Wiesława Klimczaka

Michał Sachanbiński

Geolog, specjalizujący się w fizyce minerałów, oraz mineralogii; nauczyciel akademicki związany z Uniwersytetem Wrocławskim i Szkołą Wyższą Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania we Wrocławiu. W 1956 podjął studia geologiczne na uniwersytecie wrocławskim. W 1962 roku podjął pracę naukowo-dydaktyczną w Zakładzie Mineralogii i Petrografii. Przeszedł przez wszystkie szczeble drabiny akademickiej od pracownika laboratoryjnego do profesora. W 1989 otrzymał tytuł profesora nauk przyrodniczych.

Działał w Zrzeszeniu Studentów Polskich. Od 1960 do 1962 przewodniczył Radzie Uczelnianej Uniwersytetu. Od 1962 do 1963 był Sekretarzem, a w latach 1963 - 1965 Wiceprzewodniczącym RO. Od 1963 do 1965 wchodził również w skład Głównej Komisji Rewizyjnej ZSP. Wieloletni dyrektor Instytutu Nauk Geologicznych i Prorektor UW. w latach 1984-1987.

Został członkiem wielu komitetów i towarzystw naukowych m.in.: Państwowej Rady Ochrony Przyrody w latach 1988-1992, Komitetu Nauk Mineralogicznych Polskiej Akademii Nauk, przewodniczącym Komitetu Nauk o Ziemi Oddziału Wrocławskiego PAN, członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Mineralogicznego i Polskiego Towarzystwa Gemmologicznego, w którym od chwili jego utworzenia do 2010 roku sprawował funkcję wiceprezesa. Od 1972 do 2007 reprezentował Polskę

w Komisji Muzeów i Komisji Gemmologii w Międzynarodowej Asocjacji Mineralogicznej IMA.

Współorganizował w Instytucie Nauk Geologicznych UWr. Muzeum Mineralogiczne, którego do 2009 był kierownikiem. Od 1975 jest członkiem Rady Naukowej Muzeum Ziemi PAN. Stworzył pierwsze w Polsce studia gemmologiczne.

Jest współorganizatorem i rektorem Szkoły Wyższej Rzemiosł Artystycznych i Zarządzania we Wrocławiu (od 2002 roku), w której utworzono specjalność jubilerstwo i rzeczoznawstwo kamieni szlachetnych.

W kwietniu 2023 Międzynarodowa Asocjacja Mineralogiczna nadała nazwę *berylsachanbinski* nowo odkrytemu minerałowi w polskich Sudetach.

Dorobek naukowy Profesora określa ponad 130 publikacji specjalistycznych ponad 50 prac popularno-naukowych.

Michał Sachanbiński jest posiadaczem wielu odznaczeń państwowych, resortowych i organizacji społecznych, w tym m.in. złotego Medalu UWr., Medalu Edukacji Narodowej oraz Krzyża Oficerskiego Orderu Odrodzenia Polski.

Wrocław, „Oratorium Marianum” 25 maja 2023r.

PRIMUS INTER PARES CIVITAS ACADEMICA VRATISLAVIENSIS

Medal przyznawany jest przez Zarząd Oddziału Fundacji za zasługi dla akademickiego środowiska uczelni wrocławskich, a także za działalność naukową, twórczą, gospodarczą i menadżerską na rzecz naszej Ojczyzny, a szczególnie Dolnego Śląska i Wrocławia.

Nadanie najwyższego zaszczytu, jakim może obdarzyć nasza Fundacja; medal Primus Inter Pares Civitas Academica Vrtislavientis, jest z pewnością honorem dla osoby odznaczonej, ale też staje się honorem dla nas wszystkich, że w naszym w gronie mamy postać tak znamienitą.

Eugeniusz Adamczak

Dzień dobry, mam zaszczyt przedstawić Koleżankom i Kolegom sylwetkę Eugeniusza Adamczaka, który wyróżniony został przez Wrocławski Oddział Ogólnopolskiej Fundacji Komisji Historycznej ZSP honorowym medalem „Primus Inter Pares”.

Eugeniusz Adamczak urodził się 30 sierpnia 1935 roku w Lesznie. W roku 1952, a więc mając 16 lat, zdał maturę w Technikum Ekonomicznym w Lesznie. Po maturze podjął pracę w charakterze księgowego w Lesznieńskich Zakładach Gastronomicznych. Pracę tę porzucił i wyruszył na studia do Wrocławia.

W latach 1953–1958 studiował na Uniwersytecie Wrocławskim na Wydziale Nauk Przyrodniczych (kierunek geografia, specjalizacja kartografia). W czasie studiów i po ich ukończeniu aktywnie działał w organizacjach studenckich, przede wszystkim na polu turystyki. Związki z turystyką rozpoczął w Kole Naukowym Geografów, działając wspólnie z R. Chanasem, J. Czerwińskim, M. Puliną.

W 1956 roku grupa najbardziej aktywnych studentów turystów wyjechała w Tatry Słowackie i zobaczyła na cmentarzu poświęconym ludziom gór pomnik wystawiony przez Lwowski Akademicki Klub Turystyczny. Tam zrodziła się myśl, aby podobną organizację studentów założyć jako Akademicki Klub Turystyczny we Wrocławiu.

W środowisku wrocławskim działały wówczas dwie zorganizowane grupy studentów turystów: na Politechnice i Uniwersytecie. Gienek Adamczak działał oczywiście na Uniwersytecie w Kole Naukowym Geografów i był inicjatorem powołania klubu turystycznego. Pomysł chwycił i szybko przystąpiono do organizacji AKT we Wrocławiu. Całością przygotowań organizacyjnych i dokumentów statutowych kierował Gienek Adamczak.

Związki Gienka Adamczaka z aktywną turystyką to nie tylko dokumenty i formalności. W 1958 roku uczestniczył w wyprawie grotołazów do jaskini Zimnej. W jaskini wydarzył się groźny wypadek, gdyż zapalił się śpiwór i kilku kolegom odcięta została droga powrotu. Akcja ratownicza zorganizowana została na dużą skalę z udziałem zastępów ratownictwa górniczego i wszyscy wyszli na powierzchnię. Po tym wydarzeniu Gienek Adamczak zapowiedział, że nie będzie więcej uczestniczył w wyprawach do żadnych jaskiń i słowa dotrzymał. Poszedł „w urzędy”.

W latach 1958–1961 był kierownikiem Agencji Biura Wczasów Podróży i Turystyki Almatour działającej przy RO ZSP. Głównym zadaniem agencji była obsługa wyjazdów zagranicznych oraz organizacja wypoczynku studentów w kraju, przede wszystkim na obozach wędrownych. W latach 1961–1963 był m.in. przewodniczącym RO ZSP. W tym okresie pełnił wiele funkcji społecznych, w tym: wiceprzewodniczącego Rady Okręgowej ZSP we Wrocławiu, przewodniczącego Rady Okręgowej ZSP, członka Rady Naczelnej ZSP w Warszawie, członka Zarządu Środowiskowego AZS we Wrocławiu, członka Zarządu Głównego AZS w Warszawie.

W 1969 roku został dyrektorem i redaktorem naczelnym Wydawnictwa Naukowego im. Ossolińskich we Wrocławiu i funkcję tę pełnił do 1991 roku. Warto tu przypomnieć, że Wydawnictwo Ossolineum powstało w 1827 roku, ma więc ponad 200 lat i jest najstarszą oficyną wydawniczą w Polsce. To było wielkie wyróżnienie dla Eugeniusza Adamczaka, który prowadził wydawnictwo przez 22 lata. Gdy Ossolineum przedstawiało coroczne plany wydawnicze, do Wrocławia zjeżdżały najważniejsze media w kraju, a relacje pojawiały się na pierwszych stronach gazet. Wiele projektów wydawniczych, w tym seria o polskich cmentarzach, powstawało przy domowym biurku Eugeniusza Adamczaka.

Gdy zmieniły się czasy, Eugeniusz Adamczak zaczął prowadzić oddział Polskiego Wydawnictwa Kartograficznego im. Eugeniusza

Romera we Wrocławiu. Jest to dawna księżnica ATLAS ze Lwowa. Eugeniusz spełniał się tam zawodowo do emerytury. Przez wiele lat działał aktywnie w ruchu sportowym, m.in. jako członek zarządu WKS Śląsk, a także jako przewodniczący Zarządu Sekcji Koszykówki WKS Śląsk.

Jego działalność zawodowa i społeczna została zauważona i doceniona. Otrzymał wiele nagród, wyróżnień i odznaczeń, w tym: Nagrodę Funduszu Literatury Ministerstwa Kultury i Sztuki, nagrodę Prasy Dolnośląskiej, Krzyż Komandorski i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Odznakę Budowniczego Wrocławia, Złotą Odznakę Zasłużonego dla Województwa Wrocławskiego i Miasta Wrocławia, Honorową Złotą Odznakę TMW, Złotą Odznakę ZSP, Złotą Odznakę AZS, Złotą Odznakę Polskiego Związku Koszykówki, Honorową Odznakę Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek, Odznakę Stulecia PTTK, Złotą Odznakę Ossolineum, Medal za Zasługi dla Rozwoju Biblioteki ZNiO.

A jak można scharakteryzować Eugeniusza Adamczaka, jaki był i jest na co dzień? Najkrócej można o Nim powiedzieć, że jest: poważny, pryncypialny, raczej małomówny, do bólu szczery, ale też życzliwy i niezwykle wręcz słowny, nie rzuca słów na wiatr i można na Nim polegać jak na Zawiszy. Książki w domu Eugeniusza mają pierwszeństwo, nawet przed zabytkową porcelaną. Serce i organizację ma po lewej stronie. To idealny mężczyzna, ale ma też przywary, bywa nieco kontrowersyjny, gdy: zamawia śledzika do ajerkoniaku, przerywa noworoczny toast, szukając cukru, aby osłodzić szampana, nie lubi mięsa, nawet schabowego, jeżeli już, to prosi o pyry z gzikiem, na pytanie o zdrowie natychmiast wymienia długą listę chorób, ale gdy mija go na ulicy piękna dziewczyna, prostuje się, ma sprężysty krok, a w kącikach ust pojawia się dyskretny uśmiech. Nic się od wielu lat nie zmieniło.

Taki jest Gienek, znajomość z Nim jest wartością samą w sobie.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji
Krzysztof Nowak

Wrocław, „Znajomi i Przyjaciele”, 21 marca 2024 r.

Tadeusz Szulc

Prof. zw. dr hab. Tadeusz Szulc, choć urodził się we Włodzimierzu koło Łodzi, całe życie związał z Wrocławiem i swoją umiłowaną Akademią Rolniczą, którą ukończył w 1966 roku, w której w 1973 roku uzyskał stopień doktora, a w 1979 roku habilitację, na stanowisko profesora zwyczajnego powołany zaś został w 1995 roku.

Prof. Szulc jest wybitnym i uznanym polskim zootechnikiem, a jego zainteresowania naukowe obejmują zagadnienia hodowli bydła i produkcji mleka, w tym fizjologiczne i pokarmowe funkcje siary.

Tadeusz Szulc odbył liczne staże naukowe, min. na uniwersytetach w Bukareszcie, Helsinkach, Rostocku, Uppsali, Nowym Sadzie i Brnie. Wypromował 6 doktorów, był recenzentem 25 rozpraw doktorskich i habilitacyjnych oraz 30 wniosków o tytuł profesora.

Łącznie opublikował ponad 400 opracowań, w tym ponad 120 oryginalnych prac twórczych. Jest także współautorem 20 publikacji zwartych, 6 książek, 5 monografii i 7 skryptów dla studentów.

Leonardo da Vinci powiedział: „Ludzie z natury dobrzy pragną wiedzy”. Ta sentencja oddaje w pełni osobowość Profesora. Tadeusz jest osobą ze wszech miar dobrą, skromną, a także konsekwentną. Skrupulatną i wytrwałą w badaniach naukowych, zaangażowaną społecznie i bezinteresownie służącą ludziom.

Poza pracą naukową życie Profesora nieustannie wypełnia działalność społeczna.

W czasie studiów był przewodniczącym Rady Uczelnianej Zrzeszenia Studentów Polskich (1966–1967), a potem jako pracownik naukowy – przewodniczącym Rady Szkoły ds. Młodzieży (1970–1972) i opiekunem studenckich kół naukowych (1966–1976).

Uznanie i szacunek, jakim darzyła Go społeczność akademicka,

sprawiły, że w ukochanej uczelni był prodziekanem (1980–1983) i dziekanem Wydziału Zootechnicznego (1983–1986), prorektorem ds. studenckich (1986–1989) i rektorem Akademii Rolniczej we Wrocławiu (1996–2002).

Wiedza, kompetencje, otwartość i gotowość do ciągłych wyzwań sprawiały, że powierzano Mu liczne funkcje. Od prezydenta Profesorskiego Klubu Hodowców Bydła, poprzez dyrektora Instytutu Hodowli Zwierząt, po wiceprzewodniczącego Centralnej Komisji ds. Stopni i Tytułów Naukowych.

W historii Wrocławia zapisze się także jako inicjator rozbudowy bazy dydaktycznej i naukowej Uniwersytetu Przyrodniczego oraz twórca kierunków studiów i zamiejscowych punktów kształcenia studentów.

Zwieńczeniem kariery prof. Szulca było powołanie Go do rządu Rzeczypospolitej. W latach 2003–2005 był podsekretarzem stanu, a następnie sekretarzem stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej i Sportu.

Tadeusz Szulc został wyróżniony: 24 nagrodami Rektora Akademii Rolniczej we Wrocławiu, 9 nagrodami Ministra Edukacji Narodowej, Złotą Odznaką Zrzeszenia Studentów Polskich (1967), odznaką „Zasłużony dla Akademii Rolniczej we Wrocławiu” oraz wieloma innymi odznaczeniami i medalami.

Szacowny Profesor posiada także Brązowy i Złoty Krzyż Zasługi oraz Krzyże Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski.

W 2011 otrzymał tytułu doktora honoris causa Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie, w 2009 Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu, a w 2006 tytuł doktora honoris causa nadała mu jego macierzysta uczelnia.

Szanowny Panie Profesorze. Drogi Tadeuszu, jestem niezwykle rad, że mogę dzisiaj w imieniu naszej fundacji wygłosić laudację z okazji uhonorowania Ciebie medalem PRIMUS INTER PARES – CIVITAS ACADEMICA VRATISLAVIENSIS – jest mi tym bardziej miło, że byłem świadkiem wielu z Twoich życiowych dokonań, a także dlatego, że znamy się nie tylko z racji wspólnych korzeni zrzeszeniowej aktywności, lecz także ze współpracy w latach, kiedy byłeś ministrem, a ja mandatariuszem na Wiejskiej.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji

Janusz Krasoń

Wrocław, „Znajomi i Przyjaciele”, 21 marca 2024 r.

Ryszard Stemplowski

Urodził się 25 marca 1939 roku w Wygodzie-Witwicy w województwie stanisławowskim jako syn Kazimierza Stemplowskiego i Eugenii z Białeckich.

W 1957 roku ukończył Technikum Budowlane w Bydgoszczy, po czym rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Sanitarnej Politechniki Wrocławskiej. Studia łączył z aktywnością społeczną w strukturach wydziałowych Zrzeszenia Studentów Polskich i ZMS, gdzie był m.in. twórcą klubu dyskusyjnego „Polityki”. Naukę wielokrotnie przerywał długoterminowymi pobytami

szpitalno-sanatoryjnymi. To też, a przede wszystkim wybitne predyspozycje do nauk humanistycznych, spowodowało podjęcie studiów na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego oraz kontynuację aktywności w ZSP. W październiku 1961 roku wybrany został na funkcję wiceprzewodniczącego Rady Okręgowej ZSP, którą pełnił przez dwie kadencje. W Radzie Okręgowej odpowiadał m.in. za działalność kulturalną. Lata sześćdziesiąte to złoty okres rozwoju studenckich form aktywności kulturalnej, a środowisko wrocławskie uznawane było za jedno z najaktywniejszych. Ryszard odpowiadał także za sprawę informacji i propagandy Zrzeszenia, m.in. był inicjatorem powołania wychodzącej co dwa tygodnie kolumny studenckiej, trzyszpaltowego organu środowiska studenckiego w „Gazecie Robotniczej”. Był także inicjatorem i redaktorem naczelnym „Konfrontacji Studenckich”, nieregularnie wychodzącego wydawnictwa, którego dwa pierwsze numery ukazały się wiosną 1965 roku. Lata sześćdziesiąte to także okres dynamicznego rozwoju kontaktów zagranicznych ZSP, nie tylko turystycznych, lecz również praktyk naukowych, kontaktów zespołów

artystycznych, różnego rodzaju seminariów międzynarodowych, którym z ramienia Rady Okręgowej ZSP patronował Ryszard. Od lutego 1963 Ryszard był członkiem Rady Naczelnej ZSP, a na IV Kongresie ZSP w styczniu 1966 roku wybrany został na wiceprzewodniczącego Rady Naczelnej ds. zagranicznych.

W owym czasie ZSP pełniło w międzynarodowym ruchu studenckim rolę szczególną. Będąc jedyną samodzielną organizacją studencką w krajach bloku wschodniego, ZSP odgrywało znaczącą rolę w Międzynarodowym Związku Studenckim oraz aspirowało do podejmowania współpracy ze związkami studenckimi zachodniej Europy, skupionymi wokół drugiego centrum, tzn. Międzynarodowej Konferencji Studenckiej i jej Sekretariatu Koordynującego (tzw. COSEC-u). Temu celowi służyły m.in. zapoczątkowane przez ZSP i francuską Union Nationale des Étudiants de France coroczne Spotkania Narodowych Związków Studenckich. Z racji pełnionej funkcji Ryszard odgrywał ważną rolę w tych spotkaniach, które w latach jego działalności odbyły się w Warszawie w 1965 roku, Helsinkach w 1966 roku i Zurichu w 1967 roku. Niezwykle było spotkanie warszawskie, pierwsze tak liczne od zimnowojennego rozłamu w MZS w roku 1948, które zgromadziło 27 delegacji. Spotkanie zakończyło się m.in. wydaniem komunikatu zredagowanego przez prezesa zachodnioniemieckiego związku VDS Petera Dietricha i Ryszarda Stemplowskiego, wiceprzewodniczącego ZSP, w zgodnym proteście przeciwko projektom wprowadzenia przepisu ustanawiającego w RFN przedawnienie zbrodni narodowosocjalistycznych. Ryszard aktywnie uczestniczył też jako delegat ZSP w latach 1966–68 na Kongresie Studentów w Ułan Bator, w Kongresie UNEF w Lyonie, a także w posiedzeniu Komitetu Wykonawczego MZS w Kairze.

Wizytował też polskich studentów w ZSRR, zrzeszonych w tzw. ziomkostwach polskich.

Ósmy marca 1968, Ryszard Stemplowski, stypendysta naukowy na Wydziale Prawa Uniwersytetu Wrocławskiego, zdaje ostatni egzamin u profesora Jana Baszkiewicza, swojego mentora naukowego, proponującego mu asystenturę. Ryszard jednak pospiesznie wraca do Warszawy na wieści o brutalnym pobiciu studentów przez Milicję i ORMO podczas wiecu na dziedzińcu Uniwersytetu Warszawskiego. Jako jedyny na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Rady Naczelnej 10 marca stanął w obronie studentów i domagał się potępienia przemocy, twierdząc, że była błędem. Podobny był tego samego dnia przebieg zebrania

przewodniczących Rad Okręgowych. Ryszard ponownie skrytykował użycie siły. Poparł go wówczas jedynie Zbyszek Regucki – przewodniczący Rady Okręgowej w Krakowie (notabene po latach kierownik sekretariatu I sekretarza KC PZPR Stanisława Kani). Konsekwencją tych wydarzeń, wobec podtrzymywania krytyki, było 24 kwietnia usunięcie Ryszarda z członkostwa w PZPR oraz 5 maja odwołanie go na Plenum Rady Naczelnej z funkcji wiceprzewodniczącego, mimo że wcześniej sam złożył rezygnację.

Mijały lata, warto dziś przytoczyć głos Hieronima Kubiaka, byłego członka Biura Politycznego PZPR, wypowiedziane na konferencji z okazji pięćdziesięciolecia ZSP. Hieronim powiedział: „w tamtych latach stało się jednak coś, co jest dla mnie czarną kartą w historii Zrzeszenia. Różnie z tym bywało w różnych środowiskach uczelnianych, ale ponieważ jest tu na tej sali mój przyjaciel z tamtego czasu, któremu nie potrafiłem wtedy pomóc, chciałbym wykorzystać tą sytuację i powiedzieć: Ryszard, za rok 1968 po prostu przepraszam. Sądzę, że była to jedna z najczarniejszych kart w historii Zrzeszenia”.

W październiku 1968 Ryszard zdał egzamin magisterski na Wydziale Prawa. Nie bez przeszkód udało mu się następnego roku rozpocząć studia doktoranckie w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk. Doktorat obronił w 1973 roku pod kierunkiem profesora Tadeusza Łepkowskiego. Rezultatem było opublikowanie książki „Zależność i wyzwanie. Argentyna wobec rywalizacji mocarstw anglosaskich i Trzeciej Rzeszy”.

Był inicjatorem i współzałożycielem Polskiego Towarzystwa Studiów Latinoamerykańskich oraz redaktorem naukowym rocznika „Estudios Latinoamericanos”, wydawanego przez Ossolineum. Był redaktorem naukowym 18 tomów książek z serii „Azja, Afryka, Ameryka Łacińska”. Powierzano mu także funkcje organizacyjne. Na wniosek Jerzego Sorosa był członkiem Zarządu Fundacji Stefana Batorego. W latach 1976–78 pełnił funkcję sekretarza generalnego Polskiego Towarzystwa Historycznego. W latach 1980–82 był stypendystą Fundacji Boscha w Stuttgarcie oraz Fundacji Aleksandra Humboldta na Uniwersytecie w Kolonii. Prowadził badania w sześciu archiwach zagranicznych. Prowadził zajęcia i badania jako *visiting professor* Uniwersytetu Oakland w Rochester (USA) oraz *visiting fellow* Kolegium Świętego Antoniego w Oxfordzie. Problematyce ustrojowej, prawnej i ogólno społecznej krajów Ameryki Romańskiej była też poświęcona jego

książka wydana w 1996 roku pt. „Państwowy socjalizm w realnym socjalizmie. Chile w roku 1932”, która m.in. stała się podstawą habilitacji w 1999 roku na Wydziale Historii Uniwersytetu Warszawskiego.

Doświadczenie zdobyte przez Ryszarda w pracach różnych organizacji społecznych i naukowych, dorobek naukowy z problematyki prawnej i ustrojowej, rozległe kontakty międzynarodowe, biegła znajomość języków obcych dostrzeżone zostały przez bliskie mu środowisko historyków i prawników warszawskich zaangażowanych w działalność Ogólnopolskiego Klubu Parlamentarnego w latach transformacji ustrojowej na przełomie lat 80. i 90. To z inspiracji przewodniczącego OKP Bronisława Geremka pojawiły się w II połowie 1989 roku propozycje ministra Krzysztofa Skubiszewskiego powierzenia Stemplowskiemu funkcji dyrektora generalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych czy propozycja ówczesnego ministra spraw wewnętrznych Krzysztofa Kozłowskiego objęcia stanowiska podsekretarza stanu ds. prawnych, a także koncepcja, by został szefem Urzędu Ochrony Państwa. Ryszard konsekwentnie odmawiał.

Propozycje te nie leżały na drodze jego osobistych zainteresowań i kompetencji. A za wpisującą się w nie mogła uchodzić propozycja szefa największego klubu parlamentarnego, Bronisława Geremka, który zaproponował mu objęcie stanowiska szefa Kancelarii Sejmu. Jako prawnik miał wizję, by przekształcić Kancelarię Sejmu w instytucję sprawną i świadomą swojej roli w demokracji parlamentarnej. Propozycja była zbieżna z jego zainteresowaniem prawem konstytucyjnym i doktrynami ustrojowymi. Prezydium Sejmu powołało Stemplowskiego na szefa Kancelarii 1 czerwca 1990 roku. Przystąpił natychmiast do głębokiej reformy, przekształcając Kancelarię w bezstronną służbę sejmową i strukturę przystosowaną do nowej rzeczywistości Sejmu jako najwyższego obok Senatu prawodawcy w państwie. Udana zreformowanie Kancelarii Sejmu, a także zdobyte doświadczenie w kontaktach międzyparlamentarnych w świecie nie uszły uwadze kolejnych ministrów spraw zagranicznych, Krzysztofa Skubiszewskiego i Andrzeja Olechowskiego, którzy za zgodą prezydenta Lecha Wałęsy zaproponowali Ryszardowi objęcie stanowisk polskiego ambasadora: najpierw w Waszyngtonie (odmówił), a potem w Londynie. 5 kwietnia 1994 roku Ryszard Stemplowski został mianowany ambasadorem Rzeczypospolitej w Londynie. Jak wspominają świadkowie jego ówczesnej misji, imponował starannym przygotowaniem, akcentem zaś i manierami sprawiał wrażenie, jakby

od wieków był częścią tamtejszego krajobrazu. Gruntowna znajomość języków angielskiego, hiszpańskiego, niemieckiego, rosyjskiego, także pasywna znajomość francuskiego, portugalskiego i włoskiego, pozwoliła mu wypracować dobrą pozycję zarówno u konserwatystów, jaki i w Partii Pracy. Walnie przyczynił się do wspierania przez Londyn polskich aspiracji do członkostwa w NATO. Zdobył szacunek w środowiskach polonijnych. Z jego inicjatywy doszło do pierwszego po wojnie spotkania Elżbiety II z polską emigracją niepodległościową, a następnie do oficjalnej wizyty królowej w Polsce. W roku 1998 ówczesny minister spraw zagranicznych Bronisław Geremek proponował mu objęcie stanowiska wiceministra, czego Ryszard nie przyjął. Po zakończeniu pięcioletniej misji w Londynie w 1999 roku. Ryszard przystąpił do konkursu na stanowisko dyrektora nowo tworzonego Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Konkurs wygrał i 20 września został przez premiera Jerzego Buzka powołany na to stanowisko, które pełnił do 2004 roku, tworząc od początku organizację i program działania PISM. Rozwinął tam działalność wydawniczą, zakładając czasopisma redagowane w wielu językach, łącznie z „Polskim Przeglądem Dyplomatycznym”, którego był redaktorem naczelnym.

W roku 2004 ówczesny minister spraw zagranicznych Włodzimierz Cimoszewicz zaproponował Ryszardowi stanowiska ambasadora w Pekinie, którego nie przyjął. W obliczu zbliżającego się wieku emerytalnego marzył o tym, co najbardziej lubił, czyli badaniach naukowych i dydaktyce. Podjął wykłady w Szkole Głównej Handlowej. Zaproszony przez Uniwersytet Jagielloński, wykladał tam w latach 2005–2010. W następnych latach wykladał w jezuickiej Akademii Ignatianum w Krakowie. Od 2013 roku jest z inicjatywy zagranicznych historyków członkiem Akademii Europea.

Bibliografia książek napisanych przez Ryszarda obejmuje ponad 40 tytułów, w tym 20 współautorskich. Jest też autorem ponad 200 artykułów naukowych w polskich i zagranicznych czasopismach. Wśród książek autorstwa Ryszarda jest też jedna szczególnie ważna dla naszego pokolenia. Cztery lata temu wyszła monografia „Zrzeszenie Studentów Polskich w socjalizmie państwowym 1950–1973”.

Bogate dokonania Ryszarda docenione zostały licznymi nagrodami. W 2000 roku, z okazji pięćdziesięciolecia ZSP, w sali kolumnowej Pałacu Prezydenckiego z rąk prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego otrzymał Krzyż Kawalerski Orderu Polonia Restituta.

Ryszard jest w związku małżeńskim z Ireną, emerytowaną pracowniczką Instytutu Badań Literackich PAN, z którą mają dwie wspaniałe córki: Marysię – radczynię prawną w Akademii Muzycznej, oraz Zosię – profesor filozofii politycznej na Uniwersytecie w Oxfordzie.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji

Janusz Krasoń

Wrocław, „Znajomi i Przyjaciele”, 27 czerwca 2024 r.

Leszek Paradowski

Do Profesora dr. hab. Leszka Paradowskiego. Drogi Profesorze, nasz Wspaniały Kolego.

Dzisiaj mamy zaszczyt być razem z Tobą w związku z uhonorowaniem Ciebie Medalem Oddziału Wrocławskiego Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego.

Medal PRIMUS INTER PARES przypomina wielkie tradycje i historię Zrzeszenia Studentów Polskich. Dzisiaj wręczamy trzy pierwsze medale znakomitym Kolegom.

Na medalu znajduje się napis *ZSP* z otwartą białą-czerwoną księgą. To właśnie z niej uczyliśmy się patriotyzmu, obywatelskiego myślenia i wielkiego, wówczas młodzieńczego zaangażowania w sprawy środowiska akademickiego Wrocławia. To ta zrzeszeniowa księga sprawiła, że po zakończeniu studenckiej aktywności nie pozostaliśmy bierni, ale dalej, na każdym etapie życia, staraliśmy się rozwijać, kształcić i angażować społecznie.

Panie Profesorze, w tym *ZSP*-owskim życiu uczestniczyłeś, a swoją postawą, wielką pracą i skromnością nadawałeś sens działaniom Zrzeszenia Studentów Polskich, zwłaszcza w swoim medycznym środowisku.

Koleżanki i Koledzy, Drodzy Goście. Teraz przedstawię drogę zawodową i obywatelską naszego przyjaciela Leszka Paradowskiego.

Pan Profesor dr. hab. jest absolwentem Wydziału Lekarskiego wrocławskiej Akademii Medycznej. W czasach studenckich bardzo mocno był zaangażowany w działalność Zrzeszenia Studentów Polskich,

pełniąc funkcje przewodniczącego Rady Uczelnianej ZSP Akademii Medycznej w latach 1969–70 oraz przewodniczącego Komisji Nauki RO ZSP we Wrocławiu. Był także delegatem na Kongres ZSP.

Po studiach, które ukończył z wyróżnieniem w 1970 roku, pracę zawodową i naukową związał z Kliniką Gastroenterologii, której był także szefem do 2016 roku. Katedra i Klinika Gastroenterologii i Hepatologii, w znaczącej części rozbudowana przez Profesora, jest dzisiaj wiodącym ośrodkiem w kraju, wyznaczającym standardy diagnostyczne przy zaburzeniach czynnościowych przewodu pokarmowego.

Spółeczność Akademii powierzyła Profesorowi w latach 1999–2005 stanowisko rektora Akademii Medycznej oraz wiceprzewodniczącego Konferencji Rektorów Uczelni Medycznych w Polsce. Profesor Paradowski był również członkiem Prezydium Rady Naukowej przy ministrze zdrowia.

Autorytet i wiedza Leszka Paradowskiego sprawiły, że wybrano Go prezesem Polskiego Towarzystwa Gastroenterologii. Funkcje tę pełnił od 2001 do 2005.

W historii Akademii Medycznej we Wrocławiu Profesor Paradowski zapisze się jako wielki budowniczy siedziby uczelni przy ul. Borowskiej, bowiem za Jego rektorskich rządów radykalnie przyspieszyła budowa tego obiektu. W latach 1999–2005 zostały utworzone kolejne kierunki studiów, o 30% wzrosła liczba studentów, rozpoczęto również kształcenie w języku angielskim.

Dr hab. Leszek Paradowski był inicjatorem ustanowienia medalu im. Marshalla i Warrena (laureatów nagrody Nobla), który stał się cenionym międzynarodowym wyróżnieniem za wybitne odkrycia w dziedzinie mikrobiologii układu trawienia przyznawanym przez Europejskie Towarzystwo Mikrobiologii Gastrologicznej. Był również pomysłodawcą Ośrodka i Fundacji Alzheimerowskiej, a także jest jej prezydentem.

Leszek Paradowski był redaktorem naczelnym dwóch pism międzynarodowych oraz redaktorem naczelnym „Gastroenterologii Polskiej”.

Nasz dzisiejszy bohater jest autorem lub współautorem około 350 publikacji naukowych, 240 streszczeń i komunikatów zjazdowych. Jest autorem 5 podręczników akademickich.

Za osiągnięcia naukowe wyróżniony siedmiokrotnie Nagrodą Ministra Zdrowia. Wielokrotnie – Nagrodą Rektora Akademii Medycznej we Wrocławiu.

Profesor Leszek Paradowski był promotorem w 31 zakończonych przewodach doktorskich oraz patronem 5 przewodów habilitacyjnych. Był recenzentem dorobku naukowego w 6 przewodach o nadanie tytułów profesora, recenzentem w 11 przewodach habilitacyjnych oraz recenzentem w 38 przewodach doktorskich.

Profesor dr hab. Leszek Paradowski został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Edukacji Narodowej, Medalem J.E. Purkyniego – jest to odznaczenie Czeskiego Towarzystwa Lekarskiego – oraz Medalem J. Mikulicza-Radeckiego. Przez Polskie Towarzystwo Lekarskie Leszek Paradowski został wyróżniony tytułem *Bene Meritus*.

Szanowny, wspaniały Profesorze dr. hab. Leszku Paradowski, to wielki zaszczyt być Twoim Kolegą od czasu, kiedy rozpocząłem działalność w naszym kochanym ZSP.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji

Józef Dudziak

Wrocław, „Znajomi i Przyjaciele”, 27 czerwca 2024 r.

Krzysztof Wronecki

Urodził się 8 marca 1945 w Szamotułach. Tam ukończył liceum. W latach 1962–68 studiował na Akademii Medycznej we Wrocławiu. Naukę łączył z aktywną działalnością w Zrzeszeniu Studentów Polskich. W burzliwym marcu 1968 był przewodniczącym Rady Uczelnianej ZSP.

Tutaj pragnę zacytować wspomnienia Krzysztofa z tego okresu: „Wrocławskie strajki studenckie w marcu ‘68 zbiegły się z wyborami do Rady Uczelnianej Zrzeszenia Studentów Polskich. Zostałem wybrany na prze-

wodniczącego Rady Uczelnianej ZSP. Objąłem tę funkcję po Wojtku Witkiewicz, który został wtedy wiceprzewodniczącym Rady Okręgowej ZSP. Z tego też powodu, niejako z urzędu, uczestniczyłem we wszystkich rozmowach przywódców strajku z władzami uczelni. Do najaktywniejszych przywódców strajku należeli: Władek Sidorowicz, Rysiek Łopuch i Janusz Romaniszyn. Przy wejściu na teren uczelni spontanicznie pojawiły się studenckie straże, a na murach hasła żądające prawdy. Pamiętam, że w kulminacyjnym momencie strajku w sali Zakładu Anatomii Prawidłowej znajdowało się około 600 osób. Kiedy w sali pojawiły się władze uczelni i ode mnie jako przewodniczącego ZSP żądano deklaracji, po której stronie stoi reprezentowane przeze mnie Zrzeszenie Studentów Polskich, oświadczałem niezmiennie,

że nasza organizacja – Zrzeszenie Studentów Polskich jest zawsze tam, gdzie jej członkowie. Czyli popiera słuszne żądania studenckie. Spotykało się to z autentycznym aplauzem strajkujących studentów”.

W latach 1970–89 Krzysztof pracował w Klinice Chirurgii Dziecięcej AM we Wrocławiu. W 1980 roku uzyskał doktorat, a w 1992 habilitację. Od 1989 do 2009 roku pełnił obowiązki ordynatora Oddziału Kardiologii Dziecięcej w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym, gdzie przy współpracy z prof. Zbigniewem Religą wraz z wrocławskimi kardiologami utworzył nowoczesną placówkę.

Na jej bazie w 2002 roku powstało Dolnośląskie Centrum Chorób Serca „Medinet”. W listopadzie 2018 powstał tam oddział intensywnej terapii dziecięcej. Warto przypomnieć, że dwa pierwsze stanowiska intensywnej terapii w 1997 zostały zakupione ze środków Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy Jurka Owsiaka.

Od 2002 Krzysztof Wronecki jest prezesem Stowarzyszenia Rozwoju Kardiologii i Chirurgii Naczyniowej. W latach 1997–2014 pracował na stanowisku profesora nadzwyczajnego w Akademii Wychowania Fizycznego we Wrocławiu. Od 2002 roku jest profesorem nadzwyczajnym Politechniki Opolskiej, obecnie dyrektorem Instytutu Fizjoterapii. Wypromował 6 doktorów i kilkuset magistrów.

Profesor Wronecki pasjonuje się historią medycyny. W latach 2002–2014 był przewodniczącym Oddziału Wrocławskiego Polskiego Towarzystwa Historii Medycyny i Farmacji. Był członkiem komitetu naukowego i organizacyjnego „Ogólnopolskiego Kongresu Historii Medycyny w setną rocznicę I Zjazdu Polskich Historyków Medycyny (1924–2024)”.

Krzysztof aktywnie działa również w samorządzie lekarskim, za którą to działalność wyróżniony został medalem im. Jana Mikulicza-Radeckiego. Jest członkiem honorowym Jugosłowiańskiego Towarzystwa Chirurgów Dziecięcych i Stowarzyszenia Lekarzy Dolnośląskich. W czasie aktywności zawodowej brał udział w Kongresach Chirurgii Dziecięcej i Kardiologii w Niemczech, przedstawiając każdorazowo doniesienia naukowe.

W roku 1991 współtworzył wrocławski Klub Rotary. Dwukrotnie był jego prezydentem. Za działalność rotariańską otrzymał odznakę *Paul Harris Fellow*. W ramach Rotary był członkiem Komitetu Polska-Niemcy, który w roku 1997 zorganizował znaczącą akcję pomocy dla Wrocławia po katastrofalnej powodzi.

Jest członkiem założycielem Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Przyjaciół Uniwersytetu Wrocławskiego i działa w zarządzie tej organizacji, która bardzo aktywnie zajmuje się pomocą dla Uniwersytetu Wrocławskiego. Jest również współorganizatorem nagrody Rotary Wratysławia.

Wprawdzie urodzeni 8 marca to zodiakalne Ryby, ale Krzysztof to Lew raczej. Lew Salonowy, uściślając. Nakładem wydawnictwa ATUT ukazały się 2 tomy jego autorstwa pt. „Pomruk wrocławskich salonów, czyli zapiski kulturalnego doktora”. W książkach zgromadzono felietony Krzysztofa, które publikował od 2002 roku na łamach „Medium. Gazety Dolnośląskiej Izby Lekarskiej” pod pseudonimem „Wasz Bywalec”. Opisywał w nich życie kulturalne i towarzyskie Wrocławia. Obszarem jego zainteresowań stały się przede wszystkim miejscowe instytucje kultury i sztuki: opera, filharmonia, teatry, muzea, galerie i kina, a także środowisko artystyczne oraz Klub Rotary z jego pożytecznymi inicjatywami i działaniami charytatywnymi.

Otrzymał wiele odznaczeń resortowych i państwowych, m.in. Krzyże Kawalerski i Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, w 2004 roku za całokształt aktywności i osiągnięć w środowisku wrocławskim kardynał Henryk Gulbinowicz wyróżnił go Pierścieniem Tysiąclecia.

Krzysztof to nie tylko wybitny kardiochirurg, społecznik, aktywista. To też dżentelmen, jak się mówi, pełną gębą. W roku 2014 w plebiscycie „Gazety Wrocławskiej” wybrany Dżentelmenem Roku.

Nieodmiennie i zawsze jest optymistą. W momencie ataku epidemii Covid-19, kiedy na antenie telewizji Polsat zadano mu pytanie, czy ludzkość poradzi sobie z globalną pandemią. Czy zwyciężymy? Odpowiedział, tak jak zawsze odpowiada, tak jak zawsze myśli, tak jak zawsze działa, tak jak żyje: „Na pewno zwyciężymy!!! Medycyna zawsze zwycięża!”.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji
Jarosław Kłosowski

Wrocław, Aula Leopoldina, 9 grudnia 2024 r.

Krzysztof Pietraszkiewicz

Urodził się 13 marca 1955 roku w Leśnej. Jest absolwentem Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Studiów Podypłomowych w Szkole Głównej Handlowej na kierunku Finanse i Bankowość. Był uczestnikiem szkoleń menadżerskich na Kellogg School of Management Uniwersytetu Północno-Zachodniego w USA oraz w Letniej Międzynarodowej Szkoły Bankowej w Australii.

W latach 1985–1989 był doradcą wiceprezesa Rady Ministrów, potem dyrektorem gabinetu ministra członka Rady Ministrów – przewodniczącego Komitetu Społeczno-Politycznego Rady Ministrów. Następnie dyrektorem gabinetu szefa Urzędu Rady Ministrów. Podczas obrad „Okrągłego Stołu” pełnił funkcję sekretarza Stolika Związkowego.

Od 1991 roku związany jest ze Związkiem Banków Polskich. Od 2003 do 2023 roku piastował funkcję prezesa ZBP.

Krzysztof Pietraszkiewicz jest autorem wielu rozwiązań prawnych i organizacyjnych dla polskiego sektora bankowego. Był współtwórcą i członkiem władz nadzorczych i programowych takich instytucji, jak Krajowa Izba Rozliczeniowa, Bankowe Przedsiębiorstwo Telekomunikacyjne, Warszawski Instytut Bankowości, Centrum Prawa Bankowego, Biura Informacji Kredytowej oraz Biura Informacji Gospodarczej.

Współtworzył m.in. przedstawicielstwo środowiska finansowego w Brukseli. Jest twórcą koncepcji lub współinicjatorem dorocznych konferencji o strategicznym znaczeniu dla rozwoju polskiej bankowości

i gospodarki, np. Forum Bankowego, Forum Liderów Banków Spółdzielczych, Kongresu Prawa Bankowego czy Kongresu Gospodarki Elektronicznej.

Krzysztof Pietraszkiewicz jest orędownikiem działań wspierających rozwój sektora bankowego oraz współdziałanie tego sektora z rządem, a także przedstawicielami polityki i nauki na rzecz innowacyjności i wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki oraz krzewienia w społeczeństwie wiedzy ekonomicznej.

Wspólną inicjatywą Krzysztofa i środowiska bankowego jest Klub Polska 2025+, będący miejscem spotkań przedstawicieli nauki, biznesu i mediów, w którym od 2004 roku przewodniczył ponad stu debatom ekspercko-naukowym.

Krzysztof Pietraszkiewicz jest członkiem Rady Fundacji i Kapituły Godła *Teraz Polska*, był członkiem Rady Naukowej przy ministrze nauki i szkolnictwa wyższego. Jest przewodniczącym Zgromadzenia Fundatorów Warszawskiego Instytutu Bankowości od chwili jego utworzenia. Od 2008 był członkiem, a następnie przewodniczącym Konwentu Politechniki Warszawskiej, obecnie pełni funkcję przewodniczącego Rady Uczelni Politechniki Warszawskiej.

Od wielu lat Krzysztof zaangażowany jest w działalność społeczną, uczestnicząc we władzach organizacji pożytku publicznego, m.in. od 1991 był członkiem, a od 2010 przewodniczącym Rady Fundatorów Fundacji Promyk Słońca, działającej na rzecz dzieci z niepełnosprawnościami, był członkiem Rady Programowej Fundacji Pro Progressio i jest członkiem Rady Fundacji Porozumienie Bez Barier.

29 listopada 2017 otrzymał doktorat honoris causa Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie.

Krzysztof Pietraszkiewicz odznaczony został m.in. Krzyżami Oficerskim i Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Litewskim Orderem Wielkiego Księcia Giedymina, odznaką honorową „Za zasługi dla bankowości RP” oraz Złotym Medalem Akademii Umiejętności.

Przedstawiłem Wam, Koleżanki i Koledzy, bogatą notę biograficzną naszego kolegi, przyjaciela, naszego Krzysia Pietraszkiewicza.

Teraz pozwólcie na chwilę własnych refleksji i wspomnień.

Lata studiów Krzysztofa to połowa lat 70. To wtedy miałem zaszczyt poznać Krzysztofa. Był przewodniczącym Rady Uczelnianej SZSP. Jako szef Zarządu Wojewódzkiego zaproponowałem mu pracę w ZW na stanowisku wiceprzewodniczącego ds. ekonomicznych. To były

dobre czasy dla wybitnych działaczy społecznych, a takim był właśnie Krzysztof. Wielkie niepokoje społeczne, lęk o przyszłość Polski, o nas samych, a przy tym niedostatek dóbr i usług, powodowały, że niełatwo było realizować się w działalności społecznej. Krzysiu, znany już w całej Polsce ze swoich oryginalnych i na miarę wyzwań pomysłów, awansował do Rady Naczelnej na funkcję wiceprzewodniczącego, do czego bardzo go namawiałem. Miałem kłopot, ponieważ Krzysztof uważał, że jeszcze musi dokończyć kilka spraw, projektów i tematów we Wrocławiu. Ja zaś uważałem, że wyczerpał swoje możliwości na szczeblu wojewódzkim, a jego intelekt, wiedzę, doświadczenie i kreatywność można spożytkować dla dobra całego środowiska i kraju. Skromność i praca u podstaw, jak widać, towarzyszą mu do dzisiaj.

Koleżanki i Koledzy, całe bogate życie społeczne i zawodowe Krzysztofa wypełniają: nauka, wiedza i mądrość, niesamowite zaangażowanie, ogromna empatia do ludzi, pracowitość i życzliwość, kompetencja i odpowiedzialność. Nie wszyscy jednak wiedzą, że posiada i inne walory. Krzys ma wspaniały głos, talenty aktorskie i ogromne poczucie humoru.

Jak on to wszystko łączy, to temat na co najmniej pracę doktorską, a może i habilitacyjną. Zapytacie o przykłady? Proszę bardzo.

Po rozpoczęciu polskiej transformacji ustrojowej Związek Banków Polskich organizował wyjazdy studyjne do krajów Europy Zachodniej, aby podnieść kwalifikacje pracowników do pracy marketingowej w dużych polskich bankach. Uczestniczyłem w seminarium w Belgii. Wówczas Związek Banków Polskich zaledwie od pół roku należał do Stowarzyszenia Banków Europejskich. Na koniec seminarium wystąpił prezes Europejskich Stowarzyszeń Bankowych i przez 15 minut opowiadał nam o wielkim Polaku: Krzysztofie Pietraszkiewiczu. Byłem bardzo dumny. Takich wzruszających chwil dzięki Krzysiu przeżyłem wiele.

Nigdy też nie słyszałem złych słów, jakichkolwiek zarzutów stawianych Krzysztofowi. Nawet z ust politycznych przeciwników w gorących latach 80.

Pod koniec lat 70. ciągle jeszcze odbywały się wakacyjne praktyki robotnicze dla studentów roku zerowego. Socjalistyczny Związek Studentów Polskich zapewniał wieczorami działalność informacyjną i integracyjną. Proszę mi wierzyć, że powszechne były zachwyty co do zdolności artystycznych, zwłaszcza solowych, Krzysia i nie było studenta Uniwersytetu, a szczególnie studentki, którzy nie śpiewaliby: „My, Cyganie, co pędzimy z wiatrem, my, Cyganie, znamy cały świat”,

oczywiście przy akompaniamencie gitarowym Janusza Krasonia.

To były nasze, piękne czasy. Pamiętam krótki wierszyk: „Piosenki to dźwięki, piosenki to słowa. Piosenki leż browar, piosenki panienki, piosenki jak krzyże”. Gór piosenka nie przenosi, ale może sprawić, że nam do nas jakby bliżej.

Jeszcze jedna, już ostatnia historia. Gościłem w tamtym czasie delegację młodych socjaldemokratów z uczelni szwajcarskich. Byli w szoku, że w tej szarej polskiej rzeczywistości tak ciekawie można spędzić czas. Miała być to jednorazowa wizyta, ale nasi goście odwiedzali nas przez wiele lat. Pamiętam, jak poprosiłem Krzysia, aby do obsługi językowej zaprosił 4 koleżanki z germanistki. Wszystkie tłumaczki po 3 delegacjach wyszły za mąż za Szwajcarów.

Nie powinienem dalej opowiadać, ponieważ moglibyśmy nie zakończyć dzisiejszych uroczystości do środy.

Drogi Krzysiu, Przyjacielu, dziękujemy Ci za wszystko, za życzliwość, za to, co uczyniłeś dla dobra wspólnego i kraju. Współpraca z Tobą była zaszczytem, przyjemnością i duchowym bogactwem.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji
Józef Dudziak i Adam Zindulski

Wrocław, Aula Leopoldina, 9 grudnia 2024 r.

Marek Józefiak

Urodził się w Drezenku w 1958 r. Choć miejscowość leży w północnej części województwa lubuskiego na studia wybrał się na wrocławską Politechnikę. Jest absolwentem Wydziału Elektroniki, Instytutu Telekomunikacji i Akustyki.

Praktycznie całe swoje życie zawodowe Marek związał z telekomunikacją i bez wątpienia jest jednym z liderów i twórców polskiego rynku telekomunikacyjnego. Już na początku lat 90-tych uczestniczył w opracowaniu dla Ministerstwa Łączności strategii telefonizacji obszarów wiejskich, a w połowie lat 90-tych, tworzył będąc Prezesem pierwszą w Polsce sieć telefonii komórkowej PTK Centertel będąc pierwszym jej Prezesem. Dla przypomnienia - kontynuatorem PTK Centertel była IDEA, a obecnie jest to ORANGE.

Od 2001 roku, na dwie kadencje Marek Józefiak powołany został na Prezesa Telekomunikacji Polskiej – jednej z największych polskich firm, wówczas największego operatora telefonicznego w tej części Europy. Przez 4 lata był także członkiem Komitetu Wykonawczego France Telecom – większościowego udziałowca Telekomunikacji Polskiej.

W tym czasie TP SA przeszła olbrzymią transformację, był to zdecydowanie największy tego typu projekt w Polsce. Celem tej transformacji było przekształcenie monopolisty w firmę, która skutecznie będzie potrafiła konkurować na rodzącym się rynku usług telekomunikacyjnych.

Definiując dorobek zawodowy Marka Józefiaka, można powiedzieć, że był aktywnym uczestnikiem w pracach kształtujących warunki prawne dla usług telekomunikacyjnych, w okresie przed akcesją i po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej, zgodnie z unijnymi wymogami.

W 2008 roku Józefiak dołączył do Ernst & Young (obecnie E&Y) jako Partner, początkowo odpowiedzialny za rynek telekomunikacyjny

w Polsce, a następnie również w tej części Europy. Nadal jest aktywny w branży telekomunikacyjnej, obecnie jako Przewodniczący Rady Nadzorczej NEXERA – spółki, będącej największym hurtowym operatorem telekomunikacyjnym udostępniającym dostęp do sieci światłowodowej na obszarach wiejskich i słabo zurbanizowanych. Jest również mentorem wielu Prezesów w branży IT i Telekomunikacji.

Bezdiskusyjny sukces zawodowy Marek Józefiak zawdzięcza swojej pracy. Jest bowiem osobą ambitną, pracowitą i konsekwentną, potrafiącą współpracować z innymi, ale o cechach lidera trafnie definiującego cele i sposoby ich realizacji.

Już w czasie studiów dał się poznać, nie tylko jako wyróżniający student, ale jako odpowiedzialny i skuteczny w działaniu członek organizacji studenckiej. Potrafił przekonywać do swoich racji i pomysłów innych, prowokować do działania i jednocześnie nimi kierować. Droga organizacyjna Marka Józefiaka w Zrzeszeniu Studentów Polskich była imponująca, od odpowiedzialnego w Radzie Uczelnianej wrocławskiej Politechniki za sprawy nauki i rozwoju kół naukowych, poprzez Przewodniczącego Rady Uczelnianej ZSP Politechniki, Przewodniczącego Rady Okręgowej we Wrocławiu do V-ce Przewodniczącego Rady Naczelnej ds. nauki i Przewodniczącego Rady Naczelnej ZSP. Jako jedyny z naszego wrocławskiego Środowiska osiągnął zaszczyt kierowania Zrzeszeniem w całym kraju.

Działalność Marka w ZSP przypadła na trudny w Polsce czas stanu wojennego – zawieszenia organizacji, a potem reaktywowania Zrzeszenia po stanie wojennym. Kiedy był Przewodniczącym Rady Okręgowej udało się zbudować, dzięki dobrej współpracy przedstawicieli wszystkich wrocławskich Uczelni, bardzo liczącą się w kraju Radę Okręgową ZSP. W tym okresie reaktywowano Jazz nad Odrą, była to impreza, dzięki której nasze środowisko było bardzo cenione w całej Polsce.

Czas, kiedy prowadził w Polsce ZSP był również wyjątkowy, bo przypadł na obrady Okrągłego Stołu i kształtowanie się nowej rzeczywistości w Polsce.

Warto podkreślić i przypomnieć, że ZSP za Marka Józefiaka reaktywowało konkurs „Primus Inter Pares”, aktywowało działalność kół naukowych, wznowiło prace wakacyjne na rzecz różnych regionów Polski. Wielkim wydarzeniem w historii ZSP, którym kierował Marek był zwołany w PKiN Kongres Studenckiego Ruchu Naukowego

pod hasłem Polska XXI w. Marek Józefiak radykalnie wznowił działalność międzynarodową ZSP i międzynarodową wymianę w ramach komitetów AIESEC, IAESTE. Rada Naczelna pod przywództwem Marka aktywnie Wspierała inicjatywy Młodych Pracowników Nauki.

Marek, w trakcie swojej pracy zawodowej zawsze był aktywnie zaangażowany w działalność społeczną i charytatywną m.in. w programy wspierające edukację, szczególnie w zakresie nowych technologii (rozwoju Internetu w Polsce, dzisiaj to brzmi banalnie, ale 25 lat temu mało kto mógł przewidzieć jak szybko świat będzie się w tym kierunku rozwijał)

Jest także pomysłodawcą i autorem wielu programów dla dzieci i młodzieży – jedną wspomnę. TELEFON DO MAMY. W 2003 roku z okazji Dnia Dziecka w szpitalach dziecięcych w całej Polsce zamontowano specjalne telefony (takie budki telefoniczne), dzięki którym chore dzieci mogły bezpłatnie i w każdej chwili kontaktować się z rodzicami podczas pobytu w szpitalach. Za tę inicjatywę został Marek nagrodzony przez BCC „Medalem Korczaka”

Jest współzałożycielem Fundacji Wspierania Rozwoju Radiokomunikacji i Nauk Multimedialnych, działającej aktywnie przy Politechnice Warszawskiej, a wspierającej m.in. rozwój uzdolnionych studentów i młodej kadry naukowej

Znam Marka od lat osiemdziesiątych, poznaliśmy się w okresie jak był Przewodniczącym Rady Uczelnianej Politechniki Wrocławskiej, to już ponad 40 lat.

Koleżanki i Koledzy, całe bogate życie społeczne i zawodowe Marka wypełniają: wiedza i kreatywność, doświadczenie i kompetencja, odpowiedzialność i duża dyscyplina wewnętrzna, życzliwość i empatia do ludzi. Z ogromną satysfakcją przyjęliśmy wiadomość o uhonorowaniu Marka medalem „Primus Inter Pares Civitas Academica Vratislaviensis” przez Fundację za zasługi dla akademickiego środowiska uczelni wrocławskich, a także za działalność naukową, twórczą, gospodarczą i menadżerską na rzecz naszej Ojczyzny, a szczególnie Dolnego Śląska i Wrocławia, bowiem Marek, nie tylko osiągnął najwyższe z nas zaszczyty w ZSP, ale również zapisał już wspinałką kartę w Polskim biznesie. Będąc w Warszawie w Radzie Naczelnej ZSP jak i potem, jako Prezes Telekomunikacji, Marek zawsze wspierał inicjatywy i działania wrocławskiego Zrzeszenia Studentów Polskich zgodnie z nabytą w stowarzyszeniu ideą wspólnoty studenckiej zaangażowanej

i odpowiedzialnej, która wytrzymuje próbę czasu. Jednym z przykładów tej owocnej współpracy była pomoc w przywróceniu świetności ikony ZSP i Wrocławia, Akademickiego Centrum Kultury Pałaców.

Na koniec jeszcze jedna kwestia, nie sposób nie wspomnieć o Elżbiecie, małżonce Marka. Naszej wspaniałej działaczce Zrzeszenia, w czasie studiów na wrocławskiej Akademii Rolniczej, potem w Radzie Okręgowej i w końcu w Radzie Naczelnej ZSP. Jestem przekonany, że tak jak przed laty w Radzie Naczelnej razem współpracując zdecydowali się związać na całe życie, tak i później wiele osiągnąć jakich Marek dokonał mogłoby się nie ziścić, gdyby nie było Cię Elu przy Marka boku.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji
Jan Ogiński

Wrocław, Sala Wielka Ratusza, 5 czerwca 2025 r.

Wojciech Witkiewicz

Szanowni Państwo, mam zaszczyt wygłoszenia laudacji na cześć Człowieka wybitnego, Człowieka wizji, pasji i nauki. Choć wiele już powiedziano i napisano o Profesorze Wojciechu Witkiewicz, to dzisiejsza uroczystość – w sercu Wrocławia, we wspaniałej sali Ratusza – ma charakter szczególny. Jest symbolicznym ukoronowaniem drogi, która łączy medycynę z humanizmem, naukę z codziennym działaniem, a talent – z ogromnym sercem.

Znamy się od 35 lat, ale czas z Tobą, Wojciechu, zawsze był jak powrót do bliskości i naturalności, jakbyśmy znali się od zawsze. Twoje życie – osobiste i zawodowe – to przykład nie tylko niezłomności, lecz także głębokiego zrozumienia drugiego człowieka. Obserwując Cię przez te wszystkie lata – jak myślisz, planujesz, budujesz, a nade wszystko: jak słuchasz i rozmawiasz – wiem, że mam do czynienia z prawdziwym mistrzem.

Pozwól, że krótko przedstawię najważniejsze fragmenty Twojej życiowej drogi.

Urodzony w 1944 roku w Zarzeczcu, dorastałeś w Wojciechowie, w rodzinie zakorzenionej w wartościach pracy, edukacji i służby – Twój ojciec był organistą i nauczycielem. Mimo wielu innych możliwości już jako czternastoletni chłopiec podjąłeś decyzję, która zapowiadała przyszłego lidera: wybrałeś liceum oddalone o ponad 20 km, chcąc być lekarzem. To była pierwsza z wielu odważnych decyzji.

W 1968 roku ukończyłeś Akademię Medyczną we Wrocławiu, potem – pod okiem profesorów Brossa i Skóry – rozpocząłeś karierę, która przeszła do historii polskiej chirurgii i organizacji ochrony zdrowia. Od 1990 roku kierujesz Wojewódzkim Szpitalem Specjalistycznym przy

ul. Kamieńskiego, zmieniając go w nowoczesne centrum medyczne, które w 2014 roku uzyskało status KNOW – Krajowego Naukowego Ośrodka Wiodącego.

Twoje dokonania naukowe są imponujące: ponad 400 publikacji, ponad 500 referatów, kilkadziesiąt doktoratów i habilitacji, udział w przełomowych projektach – jak WROVASC czy pionierski udział w badaniach Humacyte. Niewielu lekarzy w Polsce może pochwalić się również współautorstwem patentu.

Wprowadziłeś do Polski chirurgię robotową – to dzięki Tobie pojawił się pierwszy robot da Vinci, który zrewolucjonizował podejście do operacji w naszym kraju. Dziś jesteś prezesem Polskiego Towarzystwa Chirurgii Robotowej oraz Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego – instytucji, która pod Twoim kierunkiem odzyskała należną rangę i została uhonorowana najwyższymi wyróżnieniami. W latach 2007–2009 pełniłeś funkcję prezesa Towarzystwa Chirurgów Polskich, najstarszej organizacji medycznej w Polsce, założonej w 1889 roku.

Twój zawodowy dorobek został wielokrotnie doceniony: Krzyże Kawalerski, Oficerski i Komandorski Orderu Odrodzenia Polski, Order św. Sylwestra od papieża Benedykta XVI, Medal Pokojowej Nagrody Nobla Międzynarodowego Stowarzyszenia Żołnierzy Pokoju w Lyonie (2014), Dolnośląski Klucz Sukcesu (2006), Nagroda Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola (2007), Medal dla Największej Osobowości w Polskiej Gastroenterologii (2009), Ambasador Wrocławia (2011), Honorowy Tytuł Mistrza Rzemiosła „MISTRZ LEKARSKIEGO POWOŁANIA”, przyznany przez Dolnośląską Izbę Rzemieślniczą (2018), i wiele innych.

A jednak, Wojciechu, mimo tej długiej listy osiągnięć – najbardziej porusza mnie zawsze Twoje człowieczeństwo. Twoja serdeczność, umiejętność rozmowy, elegancja języka, piękna polszczyzna, którymi operujesz jak mistrz retoryki. Twoja obecność inspiruje, budzi respekt i wzruszenie.

Twoje życie to także przykład autentycznego społecznikostwa. Jeszcze jako student, w ramach ZSP, uczestniczyłeś w budowie nowoczesnej akademickiej służby zdrowia we Wrocławiu. Twoja aktywność w samorządzie studenckim, umiejętność organizowania i współpracy z ludźmi – to były pierwsze lekcje zarządzania, które później stały się podstawą nowoczesnego kierowania szpitalem.

Zostajesz w 1962 roku członkiem ZSP, a następnie przewodniczącym RU ZSP Akademii Medycznej (1965–1967), wiceprzewodniczącym ds. ekonomicznych RO ZSP (1968–1969), członkiem RN ZSP (1968–1969). Byłeś ostatnim bezpartyjnym przewodniczącym RU ZSP na Akademii Medycznej. W dostępnych materiałach archiwalnych Służby Bezpieczeństwa z marca 1968 wymieniany jesteś jako jeden z najaktywniejszych członków komitetu strajkowego na Akademii Medycznej.

W dniach 10–12 lutego 1969 roku obradował w Warszawie, w gmachu Szkoły Głównej Planowania i Statystyki, VII Kongres Zrzeszenia Studentów Polskich. Tobie przypadło w udziale reprezentowanie całego środowiska wrocławskiego na sesji plenarnej. Swoje wystąpienie poświęciłeś problemowi zaniedbań inwestycyjnych uczelni wrocławskich oraz zagadnieniom samorządności w domach studenckich.

W latach 90., kiedy ruch rotariański w Polsce dopiero się odradzał po dekadach przerwy, prof. Witkiewicz wykazał się ogromnym zaangażowaniem, energią i wizjonerskim podejściem, bez którego Klub nie powstałby tak szybko i w tak profesjonalnej formie. Został w 1991 roku pierwszym prezydentem Klubu, kierując jego działalnością z wyjątkową charyzmą i oddaniem. Dzięki niemu możliwe było nawiązanie licznych relacji z klubami partnerskimi we Francji, Niemczech, USA czy Szwecji, a także uczestnictwo w międzynarodowych spotkaniach i projektach. Pod jego kierownictwem Klub realizował wiele programów stypendialnych, projektów pomocowych dla dzieci i osób starszych, a także wspierał lokalną służbę zdrowia i edukację. Rotary to dla Wojciecha Witkiewicza nie tylko prestiżowa organizacja, ale wspólnota ludzi dobrej woli – przestrzeń, w której mógł realizować potrzebę działania dla innych, dzielenia się doświadczeniem i inspirowania młodszych pokoleń.

Drogi Profesorze, dziękujemy Ci, że jesteś. Że marzysz. Że działasz. Że swoją partyturą życia dyrygujesz z pasją kompozytora, a my – wszyscy tu obecni – możemy być częścią tej symfonii dobra i nauki.

Często cytowałeś aforyzm Ludwika Hirszfelda: „Kto chce zapalać innych, sam musi płonąć”. Jakże pasuje on do Ciebie.

Prof. Witkiewicz od lat postrzega szpital nie tylko jako miejsce leczenia, lecz jako nowoczesne centrum interdyscyplinarnej wiedzy, rozwoju technologii i humanizmu w medycynie. Wierzy, że przyszłość należy do placówek medycznych, które potrafią połączyć empatię z innowacją, diagnostykę z analizą danych, a leczenie z rehabilitacją i profilaktyką.

Jego najnowszym marzeniem – które zamienia w plan działania – jest rozbudowa szpitala o nowoczesne centrum geriatryczne. Profesor rozumie, że starzejące się społeczeństwo wymaga holistycznej opieki nad pacjentem – integrującej leczenie, opiekę psychologiczną, społeczną oraz nowoczesne technologie wspomagające codzienne funkcjonowanie osób starszych.

Jednocześnie dzięki jego staraniom i talentowi organizacyjnemu szpital pozostaje liderem w zakresie chirurgii robotowej i medycyny regeneracyjnej. Prof. Witkiewicz konsekwentnie tworzy zespoły złożone z młodych lekarzy, naukowców, inżynierów i informatyków, wierząc, że tylko współpraca ludzi z różnych dziedzin nauki i techniki może skutecznie odpowiedzieć na wyzwania współczesnej medycyny.

Dzięki jego otwartości i dalekosiężnym wizjom szpital przy ul. Kamińskiego stał się miejscem, gdzie łączy się precyzja chirurgii robotowej, wiedza naukowa i głęboko humanistyczne podejście do pacjenta. Profesor powtarza często, że „dobry szpital to nie tylko budynek z nowoczesnym sprzętem, ale przede wszystkim ludzie – lekarze, pielęgniarki, technicy, salowe – którzy wspólnie tworzą przestrzeń troski i profesjonalizmu”.

Powiedziałeś kiedyś: „Dawniej podstawowym celem medycyny było przedłużanie życia, obecnie celem jest poprawa jego jakości”. To zdanie najlepiej oddaje Twoją filozofię – łączenia nauki z troską o człowieka, nowoczesności z empatią, rozumu z sercem.

Dzisiejsze wyróżnienie jest wyrazem naszej wdzięczności – za to, że Profesor nie zapomniał o studenckich wartościach, wspólnocie, odpowiedzialności za przyszłość. Pokazuje, że duch ZSP nie kończy się po studiach – on towarzyszy przez całe życie.

Panie Profesorze – dziękujemy za Pana drogę, nieustanny rozwój, inspirację dla młodych pokoleń i żywy przykład tego, jak idee ZSP mogą rozkwitać w życiu zawodowym, społecznym i publicznym.

Z dumą i wzruszeniem nadajemy Panu Prof. Wojciechowi Witkiewiczowi medal „Primus Inter Pares Civitas Academica Vratislaviensis” z okazji 75-lecia ZSP.

W imieniu Rady i Zarządu Oddziału Fundacji
Maciej Sygit

Wrocław, Sala Wielka Ratusza, 5 czerwca 2025 r.

Spis treści

75 lat temu...	3
Janusz Krasoń	
Nam nie było wszystko jedno.	5
Jan Ogiński	
Nasza Ordynacka	11
Jacek Raciborski	
Transformacja elit ruchu studenckiego w elity społeczeństwa polskiego: stare i nowe wzory (tezy).	14
Oddział Wrocławski Fundacji Ogólnopolskiej Komisji Historycznej Ruchu Studenckiego	16
Stowarzyszenie „Ordynacka” we Wrocławiu	20
Przewodniczący Rady Okręgowej we Wrocławiu	24
Człowiek Roku 2023 – Michał Sachanbiński	25
Primus Inter Pares Civitas Academica Vratislaviensis	27
Eugeniusz Adamczak	29
Tadeusz Szulc	32
Ryszard Stempłowski	34
Leszek Paradowski	40
Krzysztof Wronecki	43
Krzysztof Pietraszkiewicz	46
Marek Józefiak	50
Wojciech Witkiewicz	54

CZASOPISMO MIŁOŚNIKÓW GÓR

od 2001 r.

Nam nie było wszystko jedno...

Wydawnictwo okolicznościowe towarzyszące obchodom
75. rocznicy powstania ZSP we Wrocławiu
przygotowane przez Oficynę Wydawniczą ATUT

